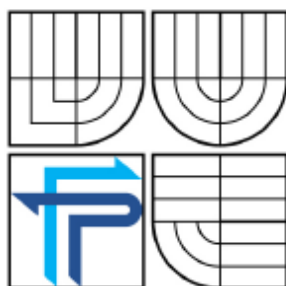

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV EKONOMIKY

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUTE OF ECONOMICS

STRATEGICKÉ ŘÍZENÍ LIKVIDACE PODNIKU

STRATEGIC MANAGEMENT OF FIRM BANKRUPTCY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. PETR OSLIZLO

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

JUDr. Ing. JAN KOPŘIVA

BRNO 2008

Bude vloženo zadání diplomové práce

Abstrakt

Nerespektování ekonomických zákonů a zákonitostí, případně porušování právních norem v činnosti firmy, může vést ve svém důsledku ke zrušení a zániku firem. Zániku firmy předchází její zrušení s likvidací nebo bez likvidace za předpokladu, že její jmění přechází na právního nástupce. Likvidace v podstatě znamená vypořádání majetkových poměrů zrušeného subjektu.

Tato diplomová práce je zaměřena zejména na jednotlivé fáze likvidačního procesu obchodních společností a jejich vazbu na zákonné normy.

Abstrakt

Disrespect of economic laws and their relations or the violation of any law standards concerning company's activities can result in its shutting down and following cessation. The cessation of the company is preceded by its dissolution with or without liquidation provided that its property is passed to a legal successor in title. The term liquidation refers to the settlement of debts and property of the dissolved subject.

This diploma thesis is particularly focused on individual stages of liquidating process of business organizations and their relation on legal standards.

Klíčová slova

Podnikatelský subjekt, tržní ekonomika, příčiny neúspěch, zrušení obchodní společnosti, likvidátor, efektivní likvidace, likvidační tým, likvidační program, rozpočet likvidace, veřejná dražba, veřejná soutěž, přímý prodej, transparentní způsob prodeje, odprodej pohledávek, ukončení likvidace.

Keywords

Entrepreneurial subject, market economy, cause of failure, dissolution of trading company, settling agent, effective liquidation, liquidating team, liquidating program, liquidating budget, public sale, public tender, direct sale, transparent method of selling, sale of outstanding debts, termination of liquidation.

Bibliografická citace diplomové práce:

OSLIZLO, P. *Strategické řízení likvidace*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2009. 87 s. Vedoucí diplomové práce JUDr. Ing. Jan Kopřiva

Prohlášení:

Prohlašuji tímto, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně na základě uvedené literatury pod vedením vedoucího diplomové práce.

.....

Petr Oslizlo

V Brně 13.1.2009

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Janu Kopřivovi za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěl k vypracování této diplomové práce.

OBSAH

Ú V O D.....	7
1 Obecné otázky ukončení podnikání.....	10
1.1 Význam likvidace společností v tržní ekonomice	10
1.2 Zrušení a zánik obchodních společností	13
1.3 Pojem a účel likvidace	22
2 Zrušení a zánik obchodní společnosti v případě naplnění zákonných podmínek..	27
2.1 Zrušení bez likvidace	27
2.2 Zrušení s likvidací.....	27
2.3 Zápis likvidace do obchodního rejstříku.....	30
2.4 Likvidátor – osobnost a úkol likvidátora	31
2.5 Práva a odpovědnost likvidátora.....	33
2.6 Předání podniku likvidátorovi.....	36
2.6.1 Skladba předávacího protokolu.....	36
3 Proces likvidace	40
3.1 Oznámení o vstupu společnosti do likvidace.....	40
3.2 Sestavení účetní závěrky.....	40
3.3 Provedení mimořádné inventarizace.....	41
3.4 Sestavení likvidačního plánu a rozpočtu likvidace	41
3.5 Personální otázky	44
3.6 Zpeněžení majetku nebo jiné užití majetku likvidované společnosti	47
3.6.1 Strategie postupu zpeněžení majetku.....	47
3.6.1.1 Veřejná dražba	50
3.6.1.2 Veřejná soutěž.....	51
3.6.1.3 Přímý prodej předem určenému nabyvateli	54
3.6.2 Likvidace pohledávek	57
3.7 Vypořádání závazků, vč. odvodů do státního rozpočtu, daní a podobných poplatků	63
3.8 Sestavení účetní závěrky.....	64
3.9 Konečná zpráva o průběhu likvidace a návrh na rozdělení likvidačního zůstatku.....	64
3.10 Zajištění bezpečného uložení spisového materiálu a účetních dokladů.....	65
3.11 Zpracování návrhu na výmaz společnosti z obchodního rejstříku.....	67
3.12 Fáze likvidačního procesu - shrnutí	67
4 Praktická část	70
4.1 Základní údaje společnosti.....	70
4.2 Vstup společnosti do likvidace	70
4.3 Průběh likvidace.....	73
4.3.1 Plán likvidace.....	74
4.3.2 Oznámení o vstupu společnosti do likvidace v obchodním věstníku	75
4.3.3 Oznámení věřiteli o vstupu společnosti do likvidace	75
4.3.4 Přihláška pohledávky	76
4.4 Možné další problémy v průběhu likvidace.....	77
4.5 Úkony likvidátora ke dni ukončení likvidace	78

5	Závěr.....	79
6.	Použitá literatura	81
7.	Seznam grafů, tabulek	84

Ú V O D

Likvidace jako jedna z forem krizového řízení byla ještě do nedávné doby v podstatě neznámou ekonomicko právní činností. Teprve transformace naší ekonomiky na tržní znamenala v ekonomickém slova smyslu jistou rehabilitaci tohoto pojmu, činností s ní souvisejících a i osob ji provádějících.

Rozsáhlé změny vlastnických vztahů v důsledku soudních i mimosoudních rehabilitací, malé i velké privatizace, transformace v zemědělském i nezemědělském družstevním sektoru byly v procesu přeměny české ekonomiky do podmínek tržní ekonomiky provázeny mnoha průvodními znaky, v jejichž důsledku došlo k nestabilitě některých ekonomických subjektů. Toto období převratných změn ve vlastnických vztazích, s cílem urychleně přejít od plánovitého k tržnímu hospodářství, je charakterizováno vznikem řady malých a středních podnikatelských subjektů. Řadě z nich se podařilo zachytit světové ekonomické trendy a na nich stavět. Vznikly ale i jiné, které jen mechanicky splynuly s obecně málo náročným ekonomickým prostředím České republiky, a které dříve či později začaly pociťovat osud neúspěchu. Vždyť v tržní ekonomice nic není jednou pro vždy dáno. Moment stability je vždy jen momentem neustále hrozící či probíhající nestability, při níž se neúspěšní mohou stát úspěšnými, ale stejně tak i obráceně. Ti neúspěšní se dostávají na cestu, která často končí opuštěním světa podnikání.

Likvidace je činnost, která logicky zapadá do prostředí vytvořeného tržní ekonomikou s existencí mnoha podnikatelských subjektů, které usilují o svou podnikatelskou realizaci. Mnohdy, to však bývá velice složitý a náročný proces. V reálném světě ekonomiky jsme dennodenně svědky toho, že i úspěšné podnikatelské subjekty bývají zasaženy ať již očekávaně či neočekávaně různými problémy. Vznikají kritické situace, rozvojové vize se začínají rozměšovat nebo ztrácet a mnohdy začíná boj o pouhé přežití. Jednou z hlavních příčin může být vnitřní nezvládnutí, opomenutí, přehlédnutí či nedocenění něčeho, co se nemělo stát. Mohou být i vnější příčiny, např. vlivy, které souvisejí s celkovým stavem ekonomiky; zde lze uvést např. vlivy související s realizovaným vědecko-technickým rozvojem nebo změny, k nimž došlo v odběratelské sféře, které mají nebo mohou mít dominový efekt na s nimi související podnikatelské subjekty nebo vlivy na peněžním či kapitálovém trhu apod. Významně

působí i vnější, zahraniční vlivy. Dnes, kdy existuje široká propojenost ekonomik různých zemí, může každá vnitřní změna velmi intenzívně zapůsobit i do zahraničí. Přitom mnohdy stačí být i jen malý impuls či signál, ale i ten může uvést do pohybu nevládnutelné síly trhu.

Předpokladem pro to, aby se přistoupilo z pohledu vedení firmy k likvidaci, je neustále se zhoršující ekonomická situace firmy, přičemž se tento trend může jevit neměnným a nelze jej v krátkém časovém úseku zvrátit. Jedná se tedy zpravidla, nikoliv výlučně, o nezvratný proces. Tyto skutečnosti lze vysledovat v postupném poklesu obrátu a zisku, v problémech s financováním a v platebním styku, avšak za podmínky, že je stále ještě možno uhradit závazky věřitelům zpeněžením movitého i nemovitého majetku firmy.

Likvidace je proces, který zahrnuje komplex nejen právních, ale i administrativních a ekonomických úkonů sledujících vypořádání majetkových a jiných poměrů likvidované firmy, a to bez právního nástupce.

Cílem mé diplomové práce je zjistit a zhodnotit zda jednotlivé kroky v likvidačním procesu společnosti jsou uzákoněny v právních normách, abych přiblížil průběh **likvidace** společnosti v praxi, popisují v praktické části diplomové práce činnost likvidátora v akciové společnosti, která vstoupila do **likvidace** a jaká je role likvidátora na jednotlivých stupních likvidačního procesu.

Metody k dosažení cíle jsou následující: metoda literárního průzkumu, která umožní zmapovat teoreticko-metodologická východiska ovlivňující proces vstupu do likvidace a samotný průběh likvidace. Metoda spolupráce na postupu likvidátora při likvidaci akciové společnosti. Analýzy jednotlivých kroků při průběhu likvidace, které nabízí současný, zejména právní stav, metoda řízených rozhovorů s osobami které funkci likvidátora vykonávaly či vykonávají.

První kapitola je věnována významu likvidace společností v tržní ekonomice, jsou zde představeny jednotlivé typy obchodních společností a srovnání počtu zrušení těchto právnických osob formou likvidace.

V druhé kapitole je pozornost zaměřena na kroky, které předchází vstupu společnosti do likvidace, osobě likvidátora a jeho právům a odpovědnosti.

V třetí kapitole jsou probírány postupně jednotlivé kroky a to od zápisu likvidace a jmenování likvidátora do obchodního rejstříku až po návrh na výmaz likvidované společnosti do téhož rejstříku. U jednotlivých fází likvidačního procesu je zmiňována případná právní norma, kterou je povinen se likvidátor řídit a zároveň je zde zmíněna jeho role.

Ve čtvrté kapitole jsem se zabýval praktickou částí likvidace na akciové společnosti OLKON, a.s. v likvidaci, zejména praktickými právními postupy v průběhu likvidace.

Na **závěr** shrnu získané poznatky v rámci zkoumaného problému, zkomparuji je s úvodními předpoklady a pokusím se navrhnout opatření napravující případné zjištěné nedostatky.

Při zpracování diplomové práce jsem vycházel jak z veřejnosti běžně dostupných tištěných i elektronických dat, tak zejména z poznatků získaných z poskytnutých tištěných dat od likvidátora, dále z poznatků získaných v průběhu studia z **odborné literatury**, zejména z publikací L. Zelinky, J. Kutilové a A. Štíhlela: Krizové řízení a likvidace podniků, L. Valenty a V. Pelikána: Postup při likvidaci podniků a jiných zařízení, J. Japanského, J. Báči, J. Macka, S. Svátkové a St. Škody: Ukončení podnikání obchodních společností a H. Kratochvílové: Zrušení firem – likvidace a úpadek, V. Pelikán: Likvidace podniku, doplněné studiem právních předpisů.

1 Obecné otázky ukončení podnikání

1.1 Význam likvidace společností v tržní ekonomice

Likvidaci společností právně upravuje zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů, dále jen ObchZ, ve svých ustanoveních §70 až §75b a zákon č. 77/1997 o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů. Předem je zapotřebí akcentovat, že tak, **jak společnosti vznikají, tak i společnosti zanikají**. Tento jev, tj. zánik společností formou likvidace, byl jevem téměř nemožným do období let 1989 -1990. Po tomto období prošla společnost významnými změnami jak v rovině politického systému, tak i v rovině změn v systému ekonomickém a právním.

Proces přeměny české ekonomiky do podmínek tržní ekonomiky nebyl prost problémů. Řada klíčových ekonomických gigantů, které tvořily do roku 1990, ale i bezprostředně po něm, páteř českého hospodářství se v důsledku zborcení trhů, překotné obměny manažerů v řídicích pozicích, změn ve vlastnických vztazích, rozpadu subdodavatelských firem a jejich nahrazení řadou firem nově vzniklých, postupně ocitla ve vážném nebezpečí, kdy začala být ohrožena jejich další existence. Ke škodě věci si však řadu varujících signálů a prvotních rizik vrcholový management neuvědomoval nebo uvědomit nechtěl. V případě selhání kontrolních mechanismů těchto subjektů docházelo k nenapravitelným škodám ohromného celospolečenského dosahu¹. Je třeba však konstatovat, že nejvyšší četnost problematických firem představují malé a střední firmy, jejichž podíl na ekonomice státu nedosahuje významu silných ekonomických subjektů. Tyto firmy většinou nedisponují takovými finančními prostředky, aby si mohly objednat vypracování vysoce kvalitní analýzy, popřípadě projektů oživení, či jejich záchrany.

Při prvních vážných nedostatcích v činnosti firmy, které se projeví dříve či později v jejich hospodářských výsledcích, je zapotřebí nejdříve objektivně zjistit, co je příčinou nežádoucího vývoje. Je třeba si připustit, že chybným mohlo být již rozhodnutí o samotném založení firmy a vzít v úvahu i skutečnost, že od samého počátku se její vývoj neubíral předpokládaným a žádoucím směrem. Příčiny lze hledat i v nesprávné volbě předmětu podnikání, tj. v jednotlivých podnikatelských aktivitách, v jejich

¹ Kratochvílová. H.: Zrušení firem, likvidace a úpadek. C.H.Beck, Praha 2002. s. VIII

nesprávném pojetí a v nedostatku kvalitních osob odpovědných za tu kterou vybranou činnost. Další příčiny možno najít i v nesprávné volbě lokalizace firmy, ve špatném odhadu zásobovacích a odbytových možností, v neodhalených potížích zaměstnaneckých a v neposlední řadě v nesprávném odhadu finančních potřeb. Výstražným signálem s nedozírnými následky pro firmu je také špatný výběr vedoucích zaměstnanců, např. nezkušených či příbuzných a známých majitele firmy.

K méně častým případům náleží náhlý zvrát v dosud zdravém, úspěšném a perspektivním prosperování firmy, které působí jako šok bez toho, že by firma měla v minulosti nějaké závažné problémy a v důsledku ani s nimi nepočítala. Přitom by mělo více než kdy v minulosti platit, že předvídavý vlastník firmy, včetně vrcholového managementu, musí být na každou eventualitu, tedy i na tuto, vždy a s dostatečným předstihem připraven. Takovému zvratu mohly být vystaveny firmy nedostatečně připravené na vstup České republiky do celoevropských struktur, zvláště pak do Evropské unie.

Nerespektování ekonomických zákonů a zákonitostí, spolu s podceňováním, nedodržováním a nevyužíváním možností právem daných, případně porušováním právních norem v činnosti firmy, může vést ve svém důsledku ke zrušení a zániku firmy.

Jedním z komponentů fungování tržní ekonomiky je tedy i otázka likvidace společností. Pokud si klademe otázku, kdy obligatorně přichází k otázce likvidace společnosti, tak musíme konstatovat, že k takovému jevu dochází buď za předpokladu:

- ❖ že společnost splnila svůj účel, za kterým byla založena,
- ❖ nebo pominuly důvody pro její další existenci a fungování a vlastníci (akcionáři, společníci) navrhnou ukončení její činnosti, a to v kontextu s výmazem z obchodního rejstříku,
- ❖ za předpokladu, že nedojde k přechodu práv a povinností (splynutím, sloučením apod.) je před výmazem společnosti zákonem požadována její likvidace.

K likvidaci podniku, případně obchodní společnosti, se přistupuje na základě rozhodnutí vlastníka a to z několika důvodů, které mohou působit samostatně,

izolovaně, nebo jako komplex vícero důvodů. Z praxe jsou především známy tyto důvody likvidace:

- ❖ dlouhodobá neschopnost hradit své náklady ze své podnikatelské činnosti,
- ❖ firma nebo podnik nemá jasný perspektivní program své podnikatelské činnosti,
- ❖ podniku nebo společnosti se nepovedlo transformovat v intencích již stanovených privatizačních projektů,
- ❖ dlouhodobé neplnění plánu revitalizace a nemožnost jeho dotažení do zdárného konce tj. obnovení jeho standardního chodu,
- ❖ společnost neplní své podnikatelské poslání, negeneruje zisk pro své vlastníky,
- ❖ jiné případy ekonomického a finančního charakteru, které limitují společnost nebo podnik negativně, a mají za následek jeho následnou likvidaci.

Je zapotřebí konstatovat, že k likvidaci společností dochází zcela zřejmě, když mají společnosti "ekonomické potíže." Ještě i v současném období přetrvávají ve vědomí podnikatelských a jiných subjektů skutečnosti, které vnímají likvidaci jako negativní jev, jako podnikatelský neúspěch. V tomto kontextu je zapotřebí uvést, že je běžným jevem, když v západních zemích, standardně tržně fungujících ekonomikách, končí v průběhu **prvních dvou až tří let činnost 50 - 80 % společností**. Důvodem je skutečnost, že pokud se v daném tržním prostředí **neprosadí již stanovená podnikatelská orientace**, již stanovený podnikatelský plán, pak podnikatelský subjekt přistupuje, ve snaze neprohlubovat další ztráty, nezvyšovat další závazky vůči věřitelům či statním orgánům, k ukončení své podnikatelské činnosti. V našich podmínkách jsme svědky toho jevu, že v podnikatelský subjekt právě ve snaze "eliminovat svůj podnikatelský neúspěch" pokračuje v dalším podnikání právě za cenu prohloubení ztráty, zvýšení závazků, případně jiných negativních skutečností. Speciálně v prvním období působení tržní ekonomiky po listopadu 1989 byly tyto činnosti často determinovány i trestní činností, která se projevovala ve všech polohách. Dalším **kontroverzním momentem v otázce likvidace společností je skutečnost její rychlosti, akceschopnosti** a včasné reakce na zachování podnikání, zaměstnanosti apod. Je zapotřebí konstatovat, že tento proces má v západních tržních ekonomikách své opodstatnění a probíhá co nejrychleji ve snaze "očistit podnikatelské prostředí" s cílem zachovat prostor pro další podnikání či zaměstnanost. K těmto cílům směřuje

i relevantní legislativní prostředí. V našich podmínkách je likvidace spojována s podnikatelským neúspěchem. V praxi je většina podniků likvidována tak, že nezůstává prostor pro další podnikání, zejména v těch samých komoditách; a zájmy zaměstnanců v likvidačním procesu se stávají zájmy iluzorními. V této souvislosti je zapotřebí konstatovat, že likvidační proces v našich podmínkách probíhá nestandardně dlouho, což je v rozporu se zásadou včasnosti a rychlosti provedení likvidace, pokud má likvidace směřovat k rychlému očištění podnikatelského prostředí a k pokračování v dalším podnikání. V tomto kontextu je potřebné zamyslet se, zda-li stávající zákonné normy jsou dostatečně flexibilní "k urychlování" likvidačního procesu a tím ke zvýšení jeho efektivity.

1.2 Zrušení a zánik obchodních společností

Podmínkou pro ukončení existence obchodních společností je jejich zrušení a výmaz z obchodního rejstříku. Oba uvedené pojmy je nutno rozlišovat již minimálně proto, že podle právní úpravy, jež je obsažena v ObchZ, jsou časově rozdílné. Ke **zrušení** dochází nejčastěji z rozhodnutí zakladatele, rozhodnutím valné hromady, společníků nebo soudu. Zapisuje se do obchodního rejstříku. **Zánik** podniku nastane až výmazem podniku z obchodního rejstříku.

Zrušení subjektu podnikání:

Zrušením se rozumí právní skutečnosti (právní úkon, individuální právní akt nebo událost), která směřuje k ukončení existence subjektu podnikání a je pro toto ukončení existence nezbytná. V zájmu toho se přijímá rozhodnutí nejen o tom, že existence má skončit, ale i tom, jak mají být uspořádány majetkové poměry rušeného subjektu.

Subjekt podnikání se ruší dohodou účastníků, uplynutím doby nebo splněním účelu, pro který byl zřízen. Podle důvodů vedoucích ke zrušení se rozdělují na důvody, vedoucí k:

- ❖ dobrovolnému zrušení, např. dohoda účastníků, uplynutí doby, atd.,
- ❖ nucenému zrušení, ke kterému patří rozhodnutí soudu o zrušení subjektu či učiněná v rámci konkurzního řízení.

Právnícké osoby – subjekty podnikání mohou být zrušeny dvěma způsoby, a to:

- ❖ bez likvidace, v tom případě musí sám k tomu oprávněný učinit příslušná opatření o veškerém majetku a závazcích zrušené osoby,
- ❖ s likvidací, kdy rozhodnutí o vstupu do likvidace se zapisuje do obchodního rejstříku s tím, že poměry likvidovaného subjektu budou v procesu likvidace uspořádány.

Zánik subjektu podnikání

Zánikem se rozumí ukončení právní existence podnikatelského subjektu, tj. ukončení existence podnikatelského subjektu jako právnícké osoby, zapsané v obchodním či v jiném rejstříku.

Subjekt podnikání, zapsaný v obchodním rejstříku nebo v jiném, zákonem určeném rejstříku, zaniká dnem výmazu z tohoto rejstříku, pokud zvláštní zákonné ustanovení nestanoví jinak.

Zkoumané subjekty v souladu s touto obecnou zásadou zanikají pravomocným usnesením rejstříkového soudu o výmazu z obchodního rejstříku.

Obchodní společnosti jsou často používaným pojmem. ObchZ rozlišuje obchodní společnosti v těchto právních formách:

- ❖ veřejná obchodní společnost²,
- ❖ komanditní společnost³,
- ❖ společnost s ručením omezeným⁴,
- ❖ akciová společnost⁵.

Veřejná obchodní společnost má charakter obchodní společnosti, v níž provozují podnikatelskou činnost nejméně dvě osoby (právnícké nebo fyzické), a to pod společnou firmou. Tyto osoby ručí za závazky veřejné obchodní společnosti společně a nerozdílně veškerým majetkem ve svém vlastnictví. Tato obchodní

² § 76 a násl. ObchZ

³ § 93 a násl. ObchZ

⁴ § 105 a násl. ObchZ

⁵ § 154 a násl. ObchZ

společnost se zakládá společenskou smlouvou a zapisuje se do obchodního rejstříku. Vklady společníků, bez ohledu na to, zda jsou peněžité nebo nepeněžité povahy, přecházejí do majetku této obchodní společnosti. Společník může do firmy vložit i více vkladů, které se pro účely výpočtu podílu sčítají. Statutárním orgánem společnosti je zpravidla každý společník, není-li ve společenské smlouvě uvedena odchylná úprava. Za závazky veřejné obchodní společnosti ručí veškerým vlastním majetkem společníci, a to společně a nerozdílně. Zisk se mezi společníky rozděluje stejným dílem. Ztrátu plynoucí z účetní závěrky nesou společníci stejným dílem. Společníci mají při zrušení firmy nárok na podíl na likvidačním zůstatku. Ten se rozdělí mezi společníky rovným dílem, nestanoví-li společenská smlouva o rozdělení likvidačního zůstatku mezi společníky něco jiného.

Komanditní společnost je typická tím, že jeden či více společníků ručí za závazky společnosti až do výše svého nesplaceného vkladu, který je zapsán v obchodním rejstříku, dále jen komanditisté, a jeden či více společníků ručí celým svým majetkem, dále jen komplementáři. Charakteristické pro tento typ obchodní společnosti je, že se na její fungování přiměřeně použijí ustanovení upravující veřejnou obchodní společnost, zatímco na právní postavení komanditistů ustanovení upravující společnost s ručením omezeným. Komplementářem může být pouze osoba splňující všeobecné požadavky provozování živnosti. Komanditista se zavazuje vložit do základního kapitálu firmy vklad ve výši uvedené ve společenské smlouvě, nejméně však ve výši 5 000,- Kč. Při zrušení komanditní společnosti s likvidací mají společníci nárok na podíl na likvidačním zůstatku. Přitom platí, že každý ze společníků má nárok na vrácení částky ve výši splaceného vkladu. V případě, že likvidační zůstatek nepostačuje k tomuto vrácení, disponují přednostním právem na vrácení komanditisté. Zbývající část likvidačního zůstatku se rozdělí mezi společníky podle zásad upravených ve společenské smlouvě pro dělení zisku. Nejsou-li ve smlouvě vymezena kritéria dělení zisku, rozdělí se zisk, a tedy i likvidační zůstatek polovinou připadající ve prospěch komanditistů a polovinou připadající komplementářům. ObchZ upravuje zrušení s likvidací i bez likvidace, stanoví přitom zákaz, že komanditista nemůže z firmy vystoupit.

Společnost s ručením omezeným patří k nejčastěji zakládaným obchodním společnostem. Základní kapitál této firmy je tvořen předem sjednanými vklady společníků. Společnost může být založena i jednou osobou, ta však může být jediným společníkem maximálně ve třech společnostech s ručením omezeným. Společníky mohou být jak fyzické, tak i právnické osoby. Výše základního kapitálu musí být nejméně ve výši 200 000,- Kč. Obchodní společnost odpovídá za porušení svých závazků veškerým svým majetkem. Na rozdíl od předcházejících typů obchodních společností v tomto případě společníci ruší za závazky firmy pouze do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků zapsaných v obchodním rejstříku. Výše vkladu společníka musí činit nejméně 20 000,- Kč. Každý společník je oprávněn vložit jediný vklad peněžité nebo nepeněžité povahy, a to každý z nich i v rozdílné výši za předpokladu, že výše vkladu je dělitelná tisícem. Společnost se zakládá společenskou smlouvou. Nejvyšším orgánem firmy je valná hromada. K jejím pravomocem, kromě mnoha dalších, v ObchZ striktně vyjmenovaných⁶, náleží také rozhodovat o zrušení firmy s likvidací. Statutárním orgánem je jeden či více jednatelů. Rozhodnutí o zrušení obchodní společnosti likvidací musí být sepsáno ve formě notářského zápisu. V případě, že má společnost jediného společníka, vykonává tento i působnost valné hromady. Také v případě rozhodnutí jediného společníka o zrušení obchodní společnosti likvidací se vyžaduje forma notářského zápisu.

Akciová společnost je složitějším typem obchodní společnosti, neboť její základní kapitál je rozdělen na určitý počet akcií o konkrétní jmenovité hodnotě. Přitom platí, že tato obchodní společnost nese odpovědnost za nedodržení svých závazků veškerým svým majetkem, přičemž samotný akcionář za závazky firmy neruší vůbec. ObchZ precizuje ve svých ustanoveních formy akcií, vymezuje co je akcií, co musí obsahovat, upravuje převody akcií jako cenných papírů, definuje vyměnitelné a prioritní dluhopisy a stanoví způsob nabývání vlastních zatímních listů a akcií a definuje mnoho dalších institutů se shora vyjmenovanými souvisejícími. Samostatně upravuje vznik a založení akciové společnosti. Obchodní firma může být založena jedním zakladatelem za předpokladu, že tímto zakladatelem je právnická osoba. V případě fyzických osob zákon stanoví⁷, že akciovou společnost mohou založit dva či více zakladatelů.

⁶ § 125 ObchZ

⁷ § 162 ObchZ

Společnost se zakládá zakladatelskou smlouvou. Zakládá-li akciovou společnost jediný zakladatel, je tato společnost založena zakladatelskou listinou ve formě notářského zápisu. Základní kapitál akciové společnosti musí, bez veřejné nabídky akcií, činit nejméně 2 000 000,- Kč. Vedle zakladatelské smlouvy či listiny jsou významné také stanovy společnosti. Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada, do jejíž působnosti náleží, kromě jiného, také rozhodování o zrušení akciové společnosti s likvidací a současně i rozhodovat o schválení návrhu rozdělení likvidačního zůstatku. Rozhodne-li valná hromada o zrušení akciové společnosti s likvidací, jmenuje také likvidátora či likvidátory a určí odměnu za výkon této funkce. Likvidátor jmenovaný do své funkce valnou hromadou může být také valnou hromadou odvolán a valná hromada může jmenovat likvidátora nového. Po zrušení akciové společnosti s likvidací disponuje akcionář právem uplatnit nárok na podíl na likvidačním zůstatku. Po uspokojení veškerých věřitelů se likvidační zůstatek rozdělí mezi jednotlivé akcionáře, v poměru jmenovitých hodnot jejich akcií. Právo na podíl na likvidačním zůstatku je samostatně převoditelné, a to ode dne, ke kterému byl projedná a schválen návrh na rozdělení likvidačního zůstatku. Pokud likvidační zůstatek nepostačuje k uhrazení jmenovité hodnoty akcií, rozdělí se likvidační zůstatek na část náležející majitelům prioritních akcií a ostatních akcií, podle rozsahu vymezeném ve stanovách akciové společnosti. Určitý objem likvidačního zůstatku se rozdělí mezi akcionáře v závislosti na jimi splacené jmenovité hodnotě jejich akcií. Podmínkou pro to, aby byla akciová společnost vymazána na návrh likvidátora z obchodního rejstříku po ukončené likvidaci, je schopnost likvidátora doložit prokazatelným způsobem rejstříkovému soudu zničení a zrušení veškerých akcií akciové společnosti nebo doložit skutečnost, že byly prohlášeny za neplatné⁸.

⁸ § 220 odst. 5 ObchZ

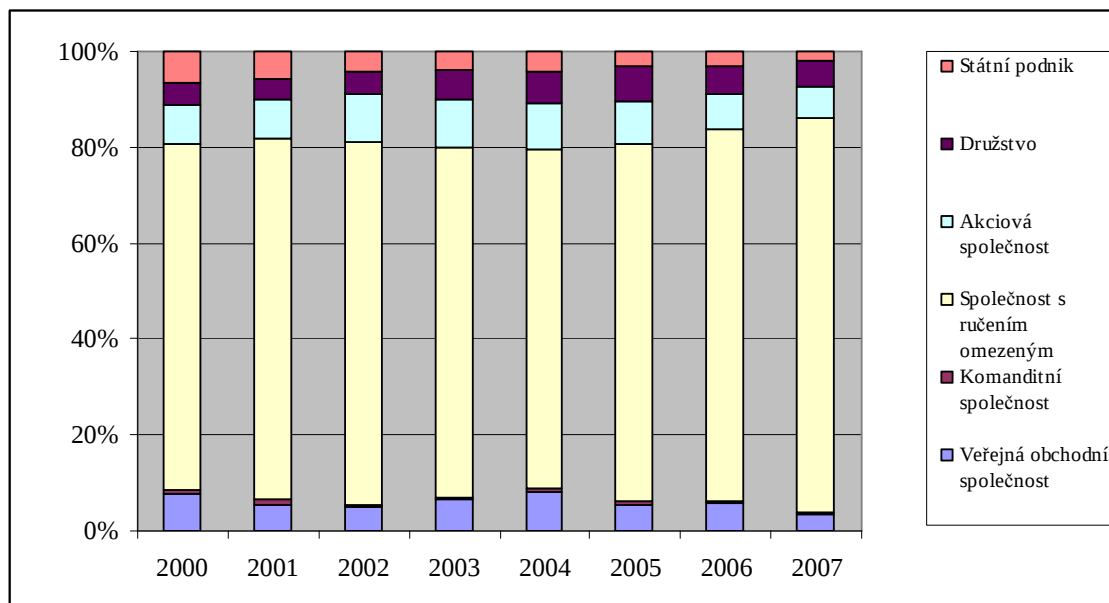
Tabulka č. 1 – Způsob zrušení vybraných právnických osob v letech 2000 - 2007

Forma společnosti - způsob zániku	ROK							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Veřejná obchodní společnost								
- zrušení PO likvidací	65	46	63	91	105	80	104	101
- zrušení PO bez likvidace - 1 nástupce	4	4	2	1	5	6	3	6
- zrušení PO bez likvidace - více nástupců	0	0	0	0	0	0	0	0
- zrušení PO bez nástupců	8	4	9	14	30	22	25	22
Komanditní společnost								
- zrušení PO likvidací	5	8	9	9	10	10	8	12
- zrušení PO bez likvidace - 1 nástupce	1	0	0	3	2	2	1	4
- zrušení PO bez likvidace - více nástupců	0	0	0	0	0	0	0	0
- zrušení PO bez nástupců	1	1	2	1	5	2	3	1
Společnost s ručením omezeným								
- zrušení PO likvidací	606	620	979	1037	936	1120	1375	2288
- zrušení PO bez likvidace - 1 nástupce	108	105	165	209	210	234	310	363
- zrušení PO bez likvidace - více nástupců	6	5	7	18	11	18	24	7
- zrušení PO bez nástupců	146	313	598	1058	1095	1096	1036	1160
Akciová společnost								
- zrušení PO likvidací	69	67	134	141	124	132	129	182
- zrušení PO bez likvidace - 1 nástupce	91	75	96	145	104	161	156	197
- zrušení PO bez likvidace - více nástupců	3	1	4	9	4	17	11	4
- zrušení PO bez nástupců	18	15	61	99	103	70	76	94
Družstvo								
- zrušení PO likvidací	39	36	58	87	89	106	108	158
- zrušení PO bez likvidace - 1 nástupce	1	3	3	3	3	4	3	7
- zrušení PO bez likvidace - více nástupců	3	0	2	0	2	1	3	1
- zrušení PO bez nástupců	5	2	14	22	34	22	46	36
Státní podnik								
- zrušení PO likvidací	55	48	55	55	55	49	52	51
- zrušení PO bez likvidace - 1 nástupce	11	2	8	5	5	2	8	5
- zrušení PO bez likvidace - více nástupců	10	2	1	1	3	0	1	0
- zrušení PO bez nástupců	17	18	26	16	19	12	13	7

Zdroj: Z údajů Registru ekonomických subjektů zpracováno autorem

V tabulce č. 1 jsou uvedeny vybrané formy organizací⁹, tak jak jsou uvedeny v číselníku Registru ekonomických subjektů a vybrané způsoby zániku¹⁰ těchto společností. Kromě obchodních společností jsou zde uvedeny pro srovnání i další dvě formy právnických osob, a to družstva a státní podniky.

Graf č. 1 – Srovnání počtu zrušených společností formou likvidace u vybraných společností v letech 2000 - 2007

Zdroj: Sestaveno autorem z údajů Registru ekonomických subjektů

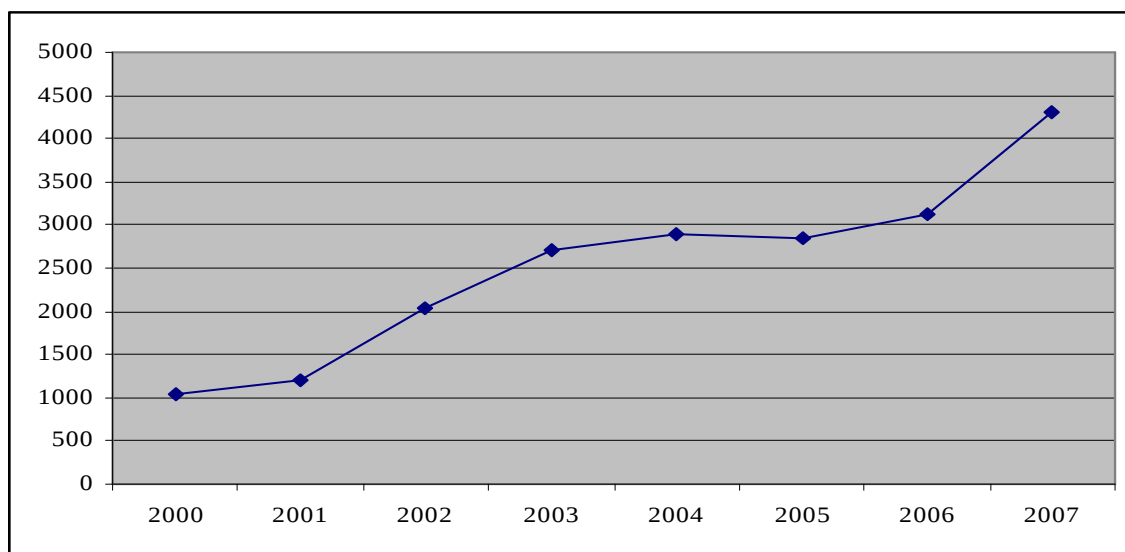
Z grafu č. 1 je patrné, že nejvíce společností, které jsou zrušeny formou likvidace se generují z obchodních společností, a to zejména z jedné z její formy, a to společnosti s ručením omezeným.

⁹ 111 – Veřejná obchodní společnost
 113 – Komanditní společnost
 112 – Společnost s ručením omezeným
 121 – Akciová společnost
 205 – Družstvo
 301 – Státní podnik

¹⁰ 01 – Zrušení právnické osoby likvidací
 02 – Zrušení právnické osoby bez likvidace – 1 nástupce
 03 – Zrušení právnické osoby bez likvidace – více nástupců
 04 – Zrušení právnické osoby bez nástupců

Vzhledem k tomu, že se diplomová práce zabývá likvidací převážně obchodních společností a zejména společností, které jsou zastoupeny v naší společnosti nejčastěji, je dále pracováno pouze s daty společností s ručením omezeným a akciových společností. Údaje o těchto společnostech jsou zpracovány do grafu č. 1, který ukazuje počet právnických osob, které ve sledovaném období ukončily svou činnost, bez ohledu na způsob jejich zrušení.

Graf č. 2 – Počet právnických osob, které byly v letech 2000 – 2007 zrušeny

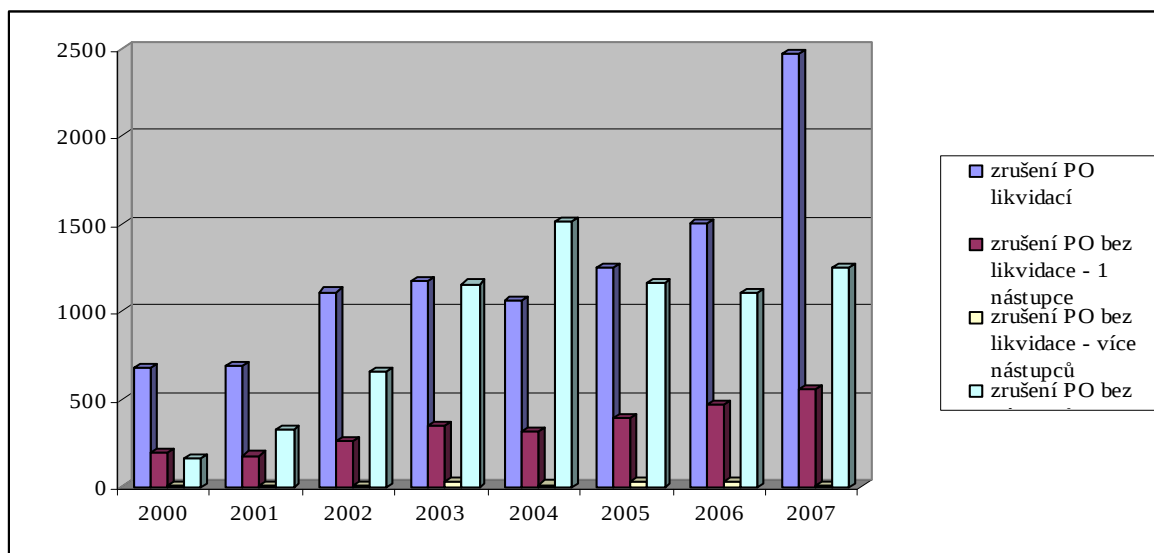

Zdroj: Sestaveno autorem z údajů Registru ekonomických subjektů

Z grafu č. 2 je patrné, že od prvního sledovaného roku 2000 dochází postupně k prudkému nárůstu počtu společností, které v jednotlivých letech ukončily svou činnost. V letech 2003 – 2005 je možno vysledovat krátkodobé ustálení, avšak v dalších dvou letech 2006 a zejména pak 2007 dochází opět k prudkému nárůstu. Vyrůstající křivku do roku 2003 si můžeme vysvětlit tím, že po počátečním nárůstu vzniku výše uvedených forem společností, dochází ve sledovaném období k „vyčišťovacímu“ mechanismu na jednotlivých trzích a společnosti, které nezvládly tyto tržní procesy byly nuceny ukončit své podnikání. Druhá vlna nárůstu zrušení společností likvidací může mít různé příčiny. Jednou z nich může být např. nedostatečná připravenost firem na vstup České republiky do celoevropských struktur, zejména pak do Evropské unie.

Graf č. 3 znázorňuje způsoby zrušení obchodních společností ve sledovaném období, tj. v letech 2000 – 2007. Z grafu je patrné, že největší podíl na celkovém zrušených společností má způsob zrušení likvidací. Prudký nárůst byl zaznamenán v posledním roce sledovaného období, tj. v roce 2007.

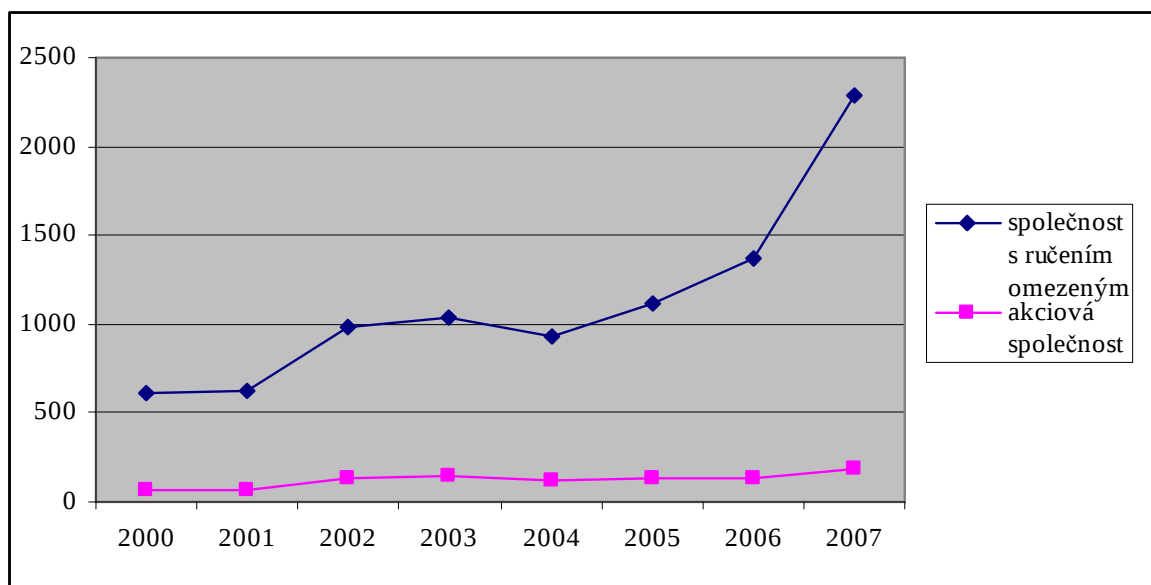
Graf č. 3 – Způsoby zrušení právnických osob v letech 2000 - 2007

Zdroj: Sestaveno autorem z údajů Registru ekonomických subjektů

Graf č. 4 srovnává počet společností zrušených likvidací ve dvou sledovaných formách společností a to společností s ručením omezených a akciových společností. Z grafu je možno jasně vysledovat, že u společnosti s ručením omezeným, resp. této formy společnosti je to podstatně častější způsob zániku než u akciových společností.

Graf č. 4 – Srovnání počtu zrušení společnosti likvidací mezi dvěma formami společnosti

Zdroj: Sestaveno autorem z údajů Registru ekonomických subjektů

1.3 Pojem a účel likvidace

Likvidací rozumíme zvláštní, zákonem upravené mimosoudní řízení – ať již dobrovolné či nucené – poté, co bylo rozhodnuto o ukončení podnikatelské činnosti. Jde o proces rozprodeje majetku podnikatelského subjektu, jeho převod na peněžní prostředky, vypořádání závazků a rozdělení event. likvidačního zůstatku.

K likvidaci podniku se přistupuje z rozhodnutí vlastníka obvykle proto, že podnik není dlouhodobě schopen hradit náklady vlastní činnosti z výsledků svého hospodaření, plnit své závazky nebo nemá perspektivní, konkurenceschopný program činnosti. Vlastník, zřizovatel (zakladatel) či management přitom již vyčerpali možnosti revitalizace – proces, jehož cílem je zachovat firmu, dosáhnout jejího oživení, případně obnovu původní či zamýšlené výkonnosti. K realizaci tohoto cíle slouží komplex opatření, z nichž k nejznámějším patří:

- ❖ restrukturalizace,
- ❖ změna vnitřního uspořádání (organizační změny),
- ❖ uvolnění částí zaměstnanců,

- ❖ zúžení či rozšíření podnikatelských aktivit,
- ❖ sanace,
- ❖ fúze,
- ❖ financování výrobního programu jinou firmou,
- ❖ rozdělení firmy do několika firem,
- ❖ změna výrobního programu,
- ❖ výměna managementu (dočasné ustavení krizového managementu),
- ❖ transformace firmy v jinou právní formu,
- ❖ odprodej nemovitostí nesouvisejících s předmětem podnikání,
- ❖ odprodej majetkových podílů v jiných obchodních firmách aj.¹¹

Rychlou likvidací se často předchází faktickému předlužení a úpadku. ***Rychlá a efektivní likvidace je v takovém případě nutná s ohledem na zájmy vlastníka i na zájmy věřitelů.***

Likvidace je souhrnem právních, ekonomických a organizačních činností, které se uskutečňují v mezidobí od rozhodnutí vlastníka (oprávněného orgánu) o zrušení společnosti (podniku) až po předložení návrhu na jeho výmaz z obchodního rejstříku. Jejich obsahem je vypořádání všech majetkoprávních vztahů vůči věřitelům i dlužníkům - dodavatelům, odběratelům, zaměstnancům, peněžním ústavům a nikoliv v poslední řadě ke státu. Při řešení těchto otázek dochází ke zpeněžení hmotných i nehmotných složek majetku tak, aby mohly být uspokojeny závazky vůči věřitelům a dalším subjektům a vedle toho i k vymáhání pohledávek za dlužníky likvidovaného subjektu. V podtextu tohoto úsilí je však i to, aby výsledek vypořádání majetku vytvořil likvidační zůstatek, který posléze bude rozdělen společníkům (akcionářům) nebo přejde do majetku státu (likvidace státního podniku) nebo bude rozdělen či použit podle specifické úpravy zákonů, které se vztahují k příslušným likvidovaným subjektům. Dosáhnout toho, tedy ukončit likvidační proces s likvidačním zůstatkem bývá však mnohdy velice obtížné.

¹¹ Kratochvílová. H.: Zrušení firem, likvidace a úpadek. C.H.Beck, Praha 2002. s. IX

Úspěšnost vlastního likvidačního procesu v mnohém **záleží na úrovni likvidačního managementu**. Není pravdou, že "likvidovat" umí každý, byť na první pohled může pojem "likvidace - likvidátor" takovéto asociace vyvolávat. Odhlédneme-li od právních aspektů likvidace, jde v ní o to, aby se s majetkem zacházelo tak, aby to bylo efektivní, aby se efektivně vypořádaly pohledávky, splatily závazky, aby se majetek zpeněžil výhodným způsobem, bez zbytečného váhání, ale i bez neodůvodněné opatrnosti či držení se při zdi. Zkušení likvidátoři dokonce tvrdí a praxe to prokazuje, že úspěch likvidace je z hlediska jejího výsledku nepřímo úměrný lhůtě jejího provádění.

Nepřiměřené, opatrné a z časového hlediska nezdůvodnitelné postupy, mnohdy způsobují škody na majetku ať již hmotném či nehmotném, zvyšují náklady na vlastní likvidační činnosti, výdaje spojené s úhradou úroků, penále; soudní spory jsou značně finančně nákladné, časově náročné a mnohdy jsou i značně rizikové. To vše zvyšuje likvidační náklady a v konečné fázi snižuje likvidační zůstatek.

Významná je úloha likvidátora. On musí být tou osobností, která dá likvidačním činnostem vysoce odborný charakter. Takto musí být jeho činnost pojímána i vlastníkem likvidovaného podnikatelského či jiného subjektu.

Likvidátora jmenuje vrcholný orgán obchodní společnosti, zakladatel, zřizovatel, schůze společníků, schůze členů družstva, event. i jiné orgány podle povahy likvidovaného subjektu.). Dále uvádím jmenování likvidátora u vybraných typů likvidovaných subjektů. Likvidátora **akciové společnosti** jmenuje podle § 219 odst. 1 ObchZ valná hromada. Likvidátora **společnosti s ručením omezeným** jmenuje podle § 125 ObchZ valná hromada. Výše uvedené orgány rozhodují rovněž o jeho odvolání, příp. o jmenování nového likvidátora, pokud by stávající např. zemřel nebo pokud by se vzdal své působnosti nebo pokud by ji nemohl vykonávat. Změna likvidátora by měla být provedena protokolárním způsobem a musí být zapsána do obchodního rejstříku.

Se jmenováním vzniká likvidátorovi oprávnění jednat jménem společnosti. Za svá rozhodnutí nese odpovědnost stejným způsobem jako členové statutárního orgánu. Výběr vhodné osoby pro výkon funkce likvidátora může být mnohdy obtížný. Zdaleka jím nemusí být jen zkušený řídicí pracovník, jehož způsob myšlení je výrazně "rozvojově" orientován. Mnohdy mu schází i nezbytné interdisciplinární znalosti

z oblasti práva, účetnictví, technik zpeněžování majetku, kterým se likvidátor musí učit. Vždyť likvidátor nemá k dispozici - tak, jak tomu bývá v normálních podmínkách - personálně vybavené organizačně řídicí struktury s propracovanou vnitřní dělbou práce a činností, na které by se mohl spolehnout. Často přebírá k likvidaci společnost, ve které je již více méně pouze torzo personálního vybavení organizačních struktur a tudíž při výkonu mnoha odborných činností se musí osobně angažovat. **Proto výběr likvidátora je náročný personální úkol i když i zde se postupně mění podmínky.** Ale tak lze doporučit tuto otázku konzultovat s firmami, které se zabývají odbornou pomocí při provádění likvidací nebo které prováděly rekvalifikační kurzy a tudíž, které již mají o osobnostech likvidátora poměrně značný přehled. Pomoc může poskytnout i již v r. 1994 ustanovená Komora specialistů pro krizové řízení a insolventy v ČR.

Lhůta k provedení likvidace stanovená valnou hromadou se podle dosavadních zkušeností pohybuje v rozmezí 6 - 18 měsíců, mnohdy je i delší. Její stanovení musí vycházet z:

- ❖ výše majetku likvidované společnosti a její organizačně územní členitosti,
- ❖ struktury jednotlivých složek majetku,
- ❖ předpokladů a reálných možnostech zpeněžení majetku,
- ❖ stavu dokumentace o vlastnictví zejména nemovitého majetku,
- ❖ finanční situace při vstupu do likvidace,
- ❖ personálního zajištění likvidačních činností,
- ❖ rozsahu pohledávek a závazků společnosti, právních sporů a s tím spojené složitosti vypořádání majetkových vztahů,
- ❖ výše a rozsahu zástav majetku a věcných břemen apod.

Dosavadní zkušenosti prokazují, že složitost vypořádávání majetku likvidované společnosti zpravidla vyžaduje delší lhůty než jsou ty, s nímž se uvažuje při rozhodnutí o likvidaci. Proto v četných případech je nezbytné přistoupit ke stanovení nových lhůt. V každém případě by však likvidátor měl ovlivnit stanovení lhůt pro ukončení likvidace tak, aby odpovídala objektivním možnostem a získaným zkušenostem.

Pojem likvidace vyvolává všeobecně zdání neúspěchu v podnikání. To nemusí být pravda. I dobře prosperující subjekt podnikání, který splnil úkol, pro který byl založen, může být zlikvidován a výsledkem může být i značný zisk.

2 Zrušení a zánik obchodní společnosti v případě naplnění zákonných podmínek

2.1 Zrušení bez likvidace

Bez likvidace se zrušuje obchodní společnost v případě, kdy:

1) celé jmění přechází na právního nástupce. Jde o případy

- ❖ **přeměny** jedné formy obchodní společnosti v jinou formu společnosti
- ❖ **sloučení** s jinou společností,
- ❖ **splynutí** dvou či více subjektů v jeden, a to tak, že zanikají všechny a vytvoří se nový podnikatelský subjekt. V tomto případě podléhá takové splynutí ze zákona schválení úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.
(Pozn. fúze = sloučení i splynutí, proto schválení fúze úřadem pro ochranu hospodářské soutěže se týká i sloučení, nejen splynutí. Za tím účelem musí příslušné subjekty předložit návrh na zahájení správního řízení),
- ❖ **rozdělení společnosti,**

2) byl zamítnut návrh na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku nebo v případě, nezbude-li po ukončení konkurzu žádný majetek.

2.2 Zrušení s likvidací

Zánik obchodní společnosti má dvě stádia. V prvním stádiu dochází ke **zrušení společnosti s likvidací**, a teprve ve druhém stádiu pravomocným rozhodnutím rejstříkového soudu o **výmazu společnosti** z obchodního rejstříku obchodní společnost zaniká.

Zrušení společnosti a následná likvidace mohou mít příčinu v **neúspěšném podnikání** společnosti, kdy již selhaly všechny pokusy o zvrácení tohoto stavu (konsolidace, transformace, sanace event. fúze s jiným subjektem), nebo **v jiných skutečnostech**, např. když společnost je založena pouze na určitou dobu. Pokud je však společnost neúspěšná. Mělo by se k jejímu zrušení likvidací přistoupit včas, dříve než se společnost předluží nebo se stane insolventní.

Pokud jmění spornosti nepřechází na právního zástupce, je **likvidace** důsledkem **zrušení** obchodní společnosti, jde o období, na jedné straně ohraničené **rozhodnutím o zrušení** společnosti a na druhé straně **výmazem** společnosti z obchodního rejstříku. V tomto období ustává produktivní činnosti společnosti, naopak se omezuje pouze na úkony, které je třeba k rychlé realizaci likvidace.

V naprosté většině případů bude společnost **zrušena rozhodnutím společníků** veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným, rozhodnutím valné hromady akciové společnosti, a to ke dni podle tohoto rozhodnutí, jinak (není-li stanoven jiný termín) ke dni přijetí rozhodnutí.

Společnost však může být **zrušena i na základě jiných skutečností** stanovených zákonem nebo společenskou smlouvou, dále pak:

- ❖ **uplynutím doby**, na kterou byla založena¹²,
v tomto případě by musela být doba existence společnosti ve společenské smlouvě konkrétně vymezena, uplynutím této doby by nastaly účinky zrušení ze zákona. Pokud by společníci chtěli tomuto zrušení společnosti ze zákona předejít, musely by včas, tj. před uplynutím stanovené doby, změnit společenskou smlouvu v příslušné části. Jestliže však ve společenské smlouvě není uvedeno, na jakou dobu se zakládá společnost, pak platí, že byla založena na dobu neurčitou,
- ❖ **dosažením účelu**, pro který byla založena¹³,
obdobně jako u předchozího, i v tomto případě by musel být onen účel existence společnosti ve společenské smlouvě přesně a jednoznačně vymezen. I zde by bylo možno se automatickému zrušení společnosti vyhnout včasnou změnou společenské smlouvy,
- ❖ **dnem uvedeným v rozhodnutí společníků** nebo orgánu společnosti o zrušení společnosti, jinak dnem, kdy toto rozhodnutí bylo přijato, dochází-li ke zrušení společnosti s likvidací¹⁴,
- ❖ **dnem uvedeným v rozhodnutí soudu** o zrušení společnosti, jinak dnem, kdy toto rozhodnutí nabude právní moci¹⁵.

¹² § 68, odst. 3a) ObchZ

¹³ § 68 odst. 3b) ObchZ

¹⁴ § 68 odst. 3c) ObchZ

Zde je zapotřebí zdůraznit, že soud může na návrh státního orgánu nebo osoby, která osvědčí právní zájem, rozhodnout o zrušení společnosti a o její likvidaci, jestliže:

- a) v uplynulých dvou letech se nekonala valná hromada nebo nebyly zvoleny orgány společnosti, kterým skončilo nebo jejichž všem členům skončilo funkční období před více než jedním rokem, anebo společnosti po dobu delší než dva roky neprovozuje žádnou činnost¹⁶,
 - b) společnost pozbude oprávnění k podnikatelské činnosti¹⁷,
 - c) zaniknou předpoklady vyžadované zákonem pro vznik společnosti anebo jestliže společnost nemůže vykonávat činnost pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky¹⁸,
 - d) společnost porušuje povinnost vytvářet rezervní fond¹⁹,
 - e) společnost porušuje ustanovení § 56 odst. 3 ObchZ²⁰, o tom, že činnost, kterou podle zvláštních předpisů mohou vykonávat jen fyzické osoby oprávněné k tomu podle těchto předpisů, může společnost vykonávat pouze pomocí těchto osob (např. jde o činnost advokátů, lékařů, auditorů, patentových zástupců),
 - f) společnost neplní povinnost prodat část podniku nebo se rozdělit uloženou rozhodnutím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže podle zvláštního předpisu²¹,
- ❖ **dnem uvedeným v rozhodnutí společníků** nebo orgánu společnosti, pokud dohází k zániku společnosti v důsledku fúze, převodu jmění na společníka nebo v důsledku rozdělení, jinak dnem, kdy bylo toto rozhodnutí přijato²²,
- ❖ **zrušením konkursu** po splnění rozvrhového usnesení nebo zrušení konkursu z důvodu, že majetek úpadce nepostačuje k úhradě nákladů konkursu²³,

¹⁵ § 68 odst. 3d) ObchZ

¹⁶ § 68 odst. 6a) ObchZ

¹⁷ § 68 odst. 6b) ObchZ

¹⁸ § 68 odst. 6c) ObchZ

¹⁹ § 68 odst. 6d) ObchZ

²⁰ § 68 odst. 6e) ObchZ

²¹ § 68 odst. 6f) ObchZ

²² § 68 odst. 3e) ObchZ

²³ § 68 odst. 3f) ObchZ

2.3 Zápis likvidace do obchodního rejstříku

Skutečnost, že obchodní společnost byla **zrušena** a vstoupila do likvidace, čili nachází se v prvním stádiu, je natolik důležitá, že – již z důvodů ochrany všech obchodních partnerů – je zapotřebí toto vyznačit **v obchodním rejstříku**, kam byla společnost **zapsána**.

Obchodní rejstřík je veřejný seznam, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje, týkající se podnikatelských subjektů, popř. jiných osob, o nichž to stanoví zákon. Obchodní rejstřík je každému přístupný a je veden u každého příslušného soudu podle sídla obchodní firmy nebo místa podnikání. Skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku jsou účinné vůči každému ode dne, ke kterému byl zápis proveden, není-li v právních předpisech stanoveno něco jiného²⁴. Právní úprava zápisů v obchodním rejstříku vychází z toho, že zápisy v něm uvedené jsou pravdivé a úplné, proto ten, kdo se jimi řídí je chráněn – pokud mu nesoulad mezi skutečným stavem a zapsaným stavem nebyl znám.

Obchodní společnosti se vždy zapisují do obchodního rejstříku, a proto právní důvod skončení podnikání, vstup do likvidace, jméno a bydliště likvidátora (likvidátorů), způsob, jakým jedná (jednají) jménem společnosti, je zapotřebí v rejstříku vyznačit. Přitom zároveň s tímto zápisem navrhovatel rejstříkový soud požádá o změnu obchodního jména (je zapotřebí doplnit dovětek „v likvidaci“) a výmaz dosavadního jednání a způsobu podepisování za společnost.

Návrh na zápis do obchodního rejstříku včetně změny zapisovaných údajů či jejich výmazu je zapotřebí **doložit listinami** o skutečnostech, které mají být do rejstříku zapsány. V případě zrušení společnosti a její likvidace to bude zejména **rozhodnutí o zrušení společnosti** a vstupu do likvidace, přijaté příslušným orgánem společnosti, **o jmenování likvidátora, prohlášení likvidátora o způsobu jednání jménem společnosti v likvidaci**. Pokud bude mít rejstříkový soud za to, že je zapotřebí k návrhu uvést další skutečnosti nebo předložit další doklady, vyzve navrhovatele, aby mu tyto skutečnosti sdělil či předložil listiny potřebné k zápisu. Návrh je třeba podat bez zbytečného odkladu po rozhodnutí o zrušení společnosti.

²⁴ Kratochvílová. H.: Zrušení firem, likvidace a úpadek. C.H.Beck, Praha 2002. s. 30

Zápisy v obchodním rejstříku se zveřejňují v Obchodním věstníku, v případě vstupu společnosti do likvidace bude publikován soudem zápis změny obchodního jména a jméno a adresa likvidátora společnosti.

Tato publikace změny zápisu v obchodním rejstříku nenahrazuje povinné **oznámení likvidátora**²⁵ o vstupu společnosti do likvidace s výzvou věřitelům k přihlášení pohledávek nebo jiných práv v určité lhůtě, která nesmí být kratší než 3 měsíce. Toto oznámení je též třeba uveřejnit v Obchodním věstníku, event. vedle toho může být uveřejněno v dalších tiskovinách.

2.4 Likvidátor – osobnost a úkol likvidátora

Předpoklady, resp. podmínky, jež by měla splňovat fyzická osoba pro to, aby byla jmenována likvidátorem, nejsou pro likvidátora obchodních společností stanoveny, je však zřejmé, že

- ❖ její **způsobilost** k právním úkolům nesmí být omezena a
- ❖ její **schopnosti a znalosti** jí umožňují zvládnout úkoly likvidace společnosti.

Funkce likvidátora by měla být svěřena vysoce erudovaným odborníkům se zkušeností v řídicí práci, ovládajícím všechny podnikové ekonomické disciplíny, znalým funkcí, které společnost plnila, ochotným nést jistá rizika.

Předpokladem správného provedení likvidace jsou schopnosti likvidátora, k nimž patří zejména:

- ❖ schopnost týmové práce,
- ❖ umění jednat s lidmi.
- ❖ vybrat spolupracovníky, neboť zejména u větších společností nebude provádět likvidaci sám,
- ❖ schopnost aplikovat obecně závazné předpisy.

Na základě zahraničních zkušeností lze doporučit, aby likvidátor měl zázemí v poradenské firmě, zabývající se likvidacemi.

²⁵ § 73 ObchZ

Likvidaci provádí likvidátor. Likvidátor vykonává svou funkci, nikoliv v pracovněprávní, ale obchodně právním vztahu. V případě, kdy není likvidátor jmenován neprodleně, nebo v případech obchodním zákoníkem upravených, jmenuje ho soud. Při likvidaci firmy na základě rozhodnutí soudu jmenuje likvidátora soud, který také o zrušení firmy rozhodl. Obchodní zákoník nově upravil situace, v nichž soud je dokonce oprávněn jmenovat likvidátora z osob společníků, nebo statutární orgán, případně člena statutárního orgánu, a to i bez jejich souhlasu. Společník, statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, kterého jmenoval likvidátorem soud, se nemůže vzdát své funkce. Je však oprávněn požádat soud, aby ho z funkce likvidátora odvolal, pokud po něm nelze spravedlivě požadovat, aby funkci vykonával. Je-li likvidátorem banky právnická osoba, je tato povinna stanovit fyzickou osobu, která bude jejím jménem funkci likvidátora vykonávat. Tato osoba se zapisuje do obchodního rejstříku. Nelze-li jmenovat likvidátora jiným způsobem, jmenuje ho soud z osob vybraných ze seznamu správců konkurzní podstaty. Takovému likvidátorovi jsou veškeré třetí osoby povinny poskytovat součinnost v rozsahu, v jakém jsou povinovány vůči správci konkurzní podstaty v případě, kdy byl na majetek úpadce prohlášen konkurz.

Z toho plyne, že výkon funkce likvidátora nelze vykonávat na základě pracovní smlouvy, neboť ani jeho jmenování do funkce není jmenováním podle zákoníku práce. Likvidátor je totiž při výkonu své funkce nezávislý a ode dne, kdy bylo o zrušení firmy a jejím vstupu do likvidace rozhodnuto, na něho **přecházejí pravomoci statutárního orgánu obchodní firmy**, např. jednatelů obchodní firmy. Po dobu likvidace likvidátor zastupuje a jedná za likvidovanou firmu, uzavírá smíry, přijímá plnění, vymáhá pohledávky, zastupuje obchodní firmu před soudy, vstupuje do oprávnění a povinností zaměstnavatele, je oprávněn zaměstnance uvolňovat a uzavírat smlouvy s firmami nebo fyzickými osobami poskytujícími služby, daňová, účetní, právní a jiné. Likvidátor je oprávněn sjednávat nové smlouvy v souvislosti s ukončením nevyřízených obchodů, nebo je-li jejich uzavření nutné k zachování hodnoty majetku firmy nebo k jeho využití za splnění předpokladu, že nebude pokračováno v provozu likvidované obchodní

firmy²⁶. Likvidátor jedná i ve věcech zápisu změn v zapisovaných skutečnostech do obchodního rejstříku.

Likvidátor, jak je ze shora uvedeného zřejmé, není ve vztahu podřízenosti k jednatelům ani jiným statutárním orgánům. **Ze své činnosti je likvidátor odpovědný ve stejném rozsahu jako statutární orgány společnosti.** Smluvní vztah, na základě kterého likvidátor vykonává svoji funkci, je zpravidla realizován buď inominátní smlouvou, tj. smlouvou nepojmenovanou²⁷, nebo smlouvy mandátní. Pro funkci likvidátora nejsou v České republice, na rozdíl od zahraničí, předepsány žádné kvalifikační předpoklady. Může jím být, mimo výjimky, podstatě kdokoliv, kdo doloží výpisem z rejstříku trestů, že nebyl trestán, prohlásí, že bude likvidaci provádět v souladu s právními předpisy, je způsobilý k právním úkonům a přiloží podpisový vzor. Náročnost výkonu funkce likvidátora však předpokládá, že si vytvoří likvidační tým, složený ze specialistů, např. daňového poradce, účetního, právníka, ekonoma apod.

2.5 Práva a odpovědnost likvidátora

Likvidátor činí jménem společnosti jen úkony směřující k likvidaci²⁸.

Při výkonu jde jednotlivých nejdůležitějších oblastech zejména o tyto úkony:

a) obecně

- ❖ vytvoří likvidační skupinu,
- ❖ zpracuje likvidační program celého procesu,
- ❖ oznámí vstup společnosti do likvidace všem známých věřitelům,
- ❖ zveřejní v Obchodním věstníku, že společnost vstoupila do likvidace s výzvou, aby věřitelé a jiné osoby a organizace, které jsou dotčeny, přihlášily pohledávky popř. jiná práva ve lhůtě, která nesmí být kratší než 3 měsíce,
- ❖ musí rozhodnout o zakázkách, které ukončí ve své pravomoci. Sladí stav převzatých rozpracovaných zakázek se stavem pracovníků, kteří budou čerpat výpovědní lhůtu

²⁶ § 72 ObchZ

²⁷ § 269 odst. 2 ObchZ

²⁸ § 72 ObchZ

a nepřistoupí na dohodu o ukončení pracovního poměru s těmi pracovníky, které bude v dalším procesu potřebovat,

- ❖ činí jménem společnosti veškeré úkony směřující k likvidaci společnosti,
- ❖ zastupuje společnost před soudy a jinými orgány.
- ❖ uzavírá smíry a dohody o změně a zániku práv a závazků,
- ❖ do 30 dnů po ukončení likvidace podá rejstříkovému soudu návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku, doložený písemným souhlasem správce daně s ukončením činnosti společnosti,
- ❖ k datu ukončení likvidace předá protokolárně uschovateli dokumenty likvidované společnosti,
- ❖ v případě zjištění předlužení likvidované společnosti podá insolvenční návrh. Likvidátor dlužníka vykonává v insolvenčním řízení svou působnost v rozsahu, v jakém nepřešla na insolvenčního správce; do jeho působnosti patří i součinnost s insolvenčním správcem uložená zákonem dlužníkovi²⁹.

b) v oblasti financování likvidace

- ❖ zpracuje rozpočet likvidace,
- ❖ zpeněžuje majetek nejhospodárnějším a nejrychlejším způsobem,
- ❖ trvale sleduje stav na straně majetku a závazků společnosti, v případě předlužení předkládá insolvenční návrh. Výši záloha může insolvenční soud určit až do částky 50 000,- Kč³⁰
- ❖ upraví dispozice s bankovním účtem, změni podpisový vzor na základě výpisu z obchodního rejstříku,
- ❖ plní závazky společnosti včetně závazků vůči bankách a finančním úřadům,
- ❖ uplatňuje pohledávky a přijímá plnění,
- ❖ činí opatření k zabezpečení prostředků na likvidaci, minimálně na udržení provozuschopnosti likvidačního týmu,
- ❖ sleduje tok hotovostí a pečuje o likviditu.

²⁹ § 70 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

³⁰ § 108 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

c) v oblasti účetnictví

- ❖ zkontroluje, zda byly uzavřeny účetní knihy ke dni předcházejícímu dni vstupu do likvidace společnosti a zda byla sestavena mimořádná účetní závěrka,
- ❖ provede mimořádnou inventarizaci hospodářských prostředků ke dni zahájení likvidace. K tomu vydá příkaz k provedení inventarizace. Výsledek inventarizace mu dá přehled o reálném stavu majetku a kapitálu,
- ❖ do 3 dnů po zápisu do obchodního rejstříku sestaví zahajovací rozvahu,
- ❖ ke dni vstupu do likvidace sestaví soupis aktiv a pasiv, který mu dá přehled o pravém stavu likvidované společnosti,
- ❖ zašle přehled o jmění každému společníku, který o to požádá,
- ❖ ke dni skončení likvidace uzavře účetní knihy a sestaví účetní závěrku a předloží ji společníkům ke schválení spolu s konečnou zprávou o průběhu likvidace a s návrhem na rozdělení majetkového zůstatku, jenž vyplýne z likvidace (likvidační zůstatek), mezi společníky,
- ❖ při prohlášení konkurzu v průběhu likvidace uzavře účetní knihy a sestaví účetní závěrku ke dni předcházejícímu dni prohlášení konkurzu, knihy a doklady předá správci konkurzní podstaty. Pokud po zrušení konkurzu následuje likvidace, otevře účetní knihy a sestaví účetní závěrku.

d) v oblasti daňové

- ❖ ověří, zda ke dni zrušení společnosti bylo podáno daňové přiznání,
- ❖ po dobu likvidace trvá daňová povinnost a proto podává ve stanovených termínech příslušná daňová přiznání až do jejího ukončení,
- ❖ po skončení likvidace podá do konce následujícího měsíce přiznání za uplynulou část zdaňovacího období,
- ❖ oznamuje správci daně veškeré změny ve vztahu k daním do 15 dnů ode dne, kdy nastaly,
- ❖ po ukončení likvidace předkládá správci daně žádost o vyslovení souhlasu s výmazem z obchodního rejstříku,
- ❖ po vyslovení souhlasu správce daně s výmazem předloží návrh na zrušení registrace,
- ❖ při prohlášení konkurzu v průběhu likvidace je povinen podat nejpozději do 30 dnů ode dne účinnosti prohlášení konkurzu přiznání za uplynulou část zdaňovacího období. V průběhu konkurzu se daňové přiznání nepodává,

- ❖ likvidátor může podat správci daně žádost o prodloužení lhůty pro podání přiznání, a to nejdéle o tři měsíce po uplynutí lhůty pro podání přiznání.

e) v oblasti pracovněprávní, sociálního zabezpečení apod.

- ❖ vypracuje rozbor struktury pracovníků,
- ❖ sestaví plán, upravující uvolňování pracovníků včetně finančního vypořádání. V tom smyslu jedná i s pracovními úřady,
- ❖ přijímá opatření ke hledání nového zaměstnání uvolňovaných pracovníků,
- ❖ vstup do likvidace a ukončení likvidace a zánik společnosti ohlásí do 8 dnů okresní správě sociálního zabezpečení a příslušné zdravotní pojišťovně.

2.6 Předání podniku likvidátorovi

Přesné definování majetku, který je předmětem likvidace, je jedním z nejdůležitějších úkonů na počátku likvidace. V zájmu vlastníka i likvidátora mu musí být věnována náležitá pozornost, aby se předešlo jakýmkoliv pozdějším sporům.

2.6.1 Skladba předávacího protokolu

A. Základní charakteristika likvidované společnosti:

- ❖ vznik společnosti,
- ❖ základní údaje o rozvoji,
- ❖ charakteristika změn právního postavení; statutární orgán,
- ❖ stav všech provedených změn v obchodním rejstříku ke dni předání,
- ❖ rozhodnutí o zrušení a likvidaci a orgán, který jej provedl,
- ❖ důvody zrušení společnosti,

B. Pracovníci:

- ❖ počet pracovníků ke dni předání s trvalým pracovním poměrem a jejich struktura,
- ❖ počet pracovníků, kteří obdrželi výpověď nebo odejdou na základě dohody, jejich struktura,
- ❖ pracovnice na mateřské dovolené bez výpovědi,
- ❖ pracovníci ve výkonu základní vojenské služby,

- ❖ pracovníci ve vedlejší pracovní poměru,
- ❖ pracovníci na dočasný pracovní poměr.

C. Majetek:

- ❖ základní údaje podle poslední účetní závěrky,
- ❖ výše a struktura majetku podle jeho složek.

D. Zabezpečení hmotného majetku:

Zabezpečení budov, hal a staveb:

- ❖ zajištění proti vstupu neoprávněných osob,
- ❖ protipožární zabezpečení,
- ❖ zabezpečení energetických rozvodů,
- ❖ zabezpečení ochrany životního prostředí,
- ❖ odpovědné osoby za ochranu budov, hal a staveb.

Zabezpečení strojů a zařízení, vč. dopravních prostředků a inventáře:

- ❖ ochrana proti neoprávněné manipulaci, resp. odcizení nebo poškození,
- ❖ osoby odpovědné za zabezpečení uvedeného majetku.

Zásoby

- ❖ rámcová struktura zásob,
- ❖ zabezpečení zásob proti jejich odcizení nebo poškození,
- ❖ osoby odpovědné za hospodaření a ochranu zásob.

Pojištění majetku

E. Pohledávky:

- ❖ pohledávky před a po lhůtě splatnosti (za dodávky zboží a služeb, poskytnuté úvěry apod.),
- ❖ pohledávky v tuzemsku a v zahraničí (jejich specifika),
- ❖ charakteristika dlužníků,
- ❖ osoby odpovědné za evidenci a vymáhání pohledávek,
- ❖ dosavadní úsilí k vymáhání pohledávek vč. jejich soudního vymáhání,
- ❖ pojištění pohledávek.

F. Závazky:

- ❖ závazky vůči státnímu rozpočtu,

- ❖ nesplacené zůstatky z bankovních úvěrů,
- ❖ nesplacené úroky z bankovních úvěrů,
- ❖ závazky vůči dodavatelům,
- ❖ ostatní závazky,
- ❖ charakteristika věřitelů.

G. Hospodářské výsledky:

Kvantifikace hospodářských výsledků s odvoláním na poslední výkaz zisků a ztrát s tím, že veškeré podrobné údaje včetně sestav o pohledávkách a závazcích jsou uloženy v příslušných útvarech resp. u příslušných osob.

H. Další informace:

Půjde o informace podle specifického charakteru likvidované společnosti včetně např. provedených revitalizačních opatření, jejich výsledků, náměty na postup likvidace apod.

Přílohy:

- ❖ výpisy z obchodního rejstříku,
- ❖ rozhodnutí o zrušení společnosti a její likvidaci a o jmenování likvidátora,
- ❖ zakládací listina společnosti,
- ❖ dokumentace vztahující se k vlastnictví majetku společnosti v likvidaci,
- ❖ složení představenstva a dozorčí rady,
- ❖ seznam zaměstnanců podle struktury,
- ❖ seznam pracovních sporů,
- ❖ poslední účetní závěrka,
- ❖ souhrnné výsledky poslední inventarizace (s odvoláním na útvary a osoby, u nichž je založena veškerá dokumentace),
- ❖ projektová dokumentace k nemovitostem a výpisy z katastru nemovitostí,
- ❖ soupis cenných papírů ve vlastnictví společnosti,
- ❖ výpisy z bankovních účtů,
- ❖ příkazy, pokyny a opatření ředitele,
- ❖ interní předpisy (seznam interních předpisů),
- ❖ přehled utajované dokumentace a dokumentace CO,
- ❖ vybrané písemnosti např. :

- úvěrové smlouvy s komerčními bankami
- expertízy a znalecké posudky, které se vztahují k majetku - pohledávkám a závazkům, výsledkům hospodaření apod.
- smlouvy uzavřené s dodavateli a odběrateli
- zástavní práva na majetek likvidované společnosti a na majetek dlužníků, věcná břemena
- seznam majetkových soudních sporů
- poslední měsíční výkaz o výsledku hospodaření a vybrané roční ukazatele hospodaření
- revitalizační programy uplatňované v poslední době

3 Proces likvidace

Na základě jmenování je likvidátor navržen k zapsání do obchodního rejstříku. Dnem zapsání je právně zahájena likvidace³¹, tímto zápisem přechází působnost statutárního orgánu na likvidátora. Zápisem likvidátora do obchodního rejstříku prakticky zanikají orgány společnosti.

3.1 Oznámení o vstupu společnosti do likvidace

Je naplněním § 73 ObchZ a je povinností likvidátora tak učinit. Lhůta pro toto oznámení není v zákoně uvedena. Nicméně je potřebné tak učinit neprodleně, aby obchodní partneři mohli včas uplatnit svoje pohledávky, což je v jejich zájmu, ale i v zájmu hladkého průběhu likvidace.

3.2 Sestavení účetní závěrky

Likvidátor sestaví ke dni vstupu společnosti do likvidace zahajovací likvidační účetní rozvahu a soupis jmění³². Účetní závěrku předcházející dni vstupu do likvidace sestavuje statutární orgán. Nesestaví-li statutární orgán tuto účetní závěrku bez zbytečného odkladu po vstupu společnosti do likvidace, přechází tato povinnost na likvidátora. Pole zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, dále jen zákon o účetnictví, uzavírají účetní jednotky účetní knihy ke dni předcházejícímu den vstupu do likvidace. Ke dni vstupu do likvidace pak účetní jednotky sestaví zahajovací rozvahu. V případě, že zákonné předpisy³³ ukládají povinnost ověřit účetní závěrku auditorem, je třeba toto vykonat. Zjistí-li likvidátor předlužení likvidované společnosti, podá bez zbytečného odkladu insolvenční návrh.

³¹ § 70 odst. 2 ObchZ.

³² § 74 odst. 1 ObchZ.

³³ § 39 ObchZ.

§ 20 zákona o účetnictví

3.3 Provedení mimořádné inventarizace

Žádná zákonná norma přímo neřeší povinnost provést mimořádnou inventarizaci ke dni vstupu společnosti do likvidace. Mohli bychom ji ale nepřímo odvodit z ustanovení § 74 odst. 1 ObchZ, který ukládá likvidátorovi sestavit kromě zahajovací likvidační účetní rozvahy i **soupis jmění**.

3.4 Sestavení likvidačního plánu a rozpočtu likvidace

Likvidační program je v jistém slova smyslu **strategií postupu likvidace**, ve kterém likvidátor vyjádří záměry při vypořádání konkrétního majetku a závazků s ohledem na jejich věcné složky, reálné ekonomické podmínky ve státě v období v němž bude probíhat likvidace a provede orientační kvantifikaci výsledků jejich vypořádávání. S ohledem na konkrétní podmínky likvidované společnosti může být jeho struktura rozdílná. Např. likvidovaná společnost může, ale samozřejmě nemusí, vlastnit pozemky, budovy, haly a stavby, může či nemusí mít i svoje obchodně provozní jednotky, různě dislokovaná pracoviště se zcela specifickou problematikou jejich likvidace apod. Rozdílná bude i velikost vypořádávaného majetku, rozsah pohledávek a závazků, finanční situace dlužníků, jejich umístění – tuzemsko nebo zahraničí apod. Na všechny tyto otázky by obsah likvidačního programu měl reagovat. Sám o sobě by neměl být likvidační program obsáhlým dokumentem, a to z těchto důvodů:

- ❖ na jeho zpracování má likvidátor relativně krátkou dobu. Jedná se zpravidla o období 4-6 týdnů, což je příliš málo na tvorbu dlouhodobých, ale zejména obsažných dokumentů,
- ❖ hloubku poznání složitosti likvidace lze v etapě sestavování programu vždy označit spíše jen jako nedostatečnou,
- ❖ jakékoliv pokusy jít za rámec jen základních přístupů a nezbytných kvantifikací by mohlo vést do slepé uličky, k improvizacím, neopodstatněným očekáváním a i ke zvyšování nákladů likvidačního procesu,
- ❖ přílišné soustředění na zpracování likvidačního programu může v prvních týdnech odvádět pozornost příslušných odborných pracovníků od provádění aktivních opatření k likvidaci,

- ❖ v některých případech obsáhlý likvidační program může spíše prozrazovat neujasněnost likvidačních postupů, budoucí improvizaci apod.

Likvidační program nemůže však být bezobsažným dokumentem. Musí obsahovat **záměry a postupy vyplývající z aplikace obecných principů likvidace na konkrétní podmínky likvidované společnosti**, ale vždy jen v té míře, v jaké je likvidátor vůbec již může poznat. Likvidační program nelze považovat za dogma. Nelze vyloučit, že bude nutné korigovat i stanovený "základní rámec" ať již ve vztahu k lhůtám nebo jen k naznačeným postupům. V úvodu likvidačního programu by likvidátor měl uvést **informace o dosud provedených krocích**. Dále základní údaje o převzetí společnosti do likvidace a poté opatření, která byla již učiněna pro počáteční období. V návaznosti pak další opatření, stav jejich plnění resp. konkrétní výsledky, které již byly dosaženy.

Úvodní část by měla dát likvidátorovi jistotu, že období od zrušení společnosti, resp. období, kdy jím byla započata likvidace bylo využito účelně, že byly provedeny veškeré úkony předpokládané právním řádem, jakož i ty, které byly uloženy při zrušení společnosti a jmenování likvidátora. Současně, že byly organizovány a účelným způsobem založeny transformační kroky k likvidaci. Z těchto hledisek by měl získat příslušné jistoty i orgán, který rozhodl o zrušení a likvidaci příslušného subjektu.

Tabulka č. 2 - Rozpočet likvidace

		Účetní hodnota	Předpokládaná tržní cena	Rozdíl + -
1	2	3	4	5
I.	Investiční majetek celkem z toho: pozemky budovy, haly a stavby stroje, přístroje a zařízení stroje, přístroje a zařízení			
II.	Zásoby celkem z toho: zásoby materiálu zásoby nedokončené výroby a polotovary vlastní výroby zboží palivo DHIM ostatní zásoby			
III.	Pohledávky			

IV.	Peníze			
V.	Cenné papíry, majetkové účasti			
VI.	Ceniny a bankovní účty			
VII.	Ostatní majetek vč. výnosů z budoucí činnosti			
VIII.	Nehmotná aktiva nevedená v účetnictví			
IX.	Aktiva celkem (I až VIII)			
	Závazky	Účetní hodnota	Odhad vč. úroků z prodlení	Rozdíl + -
X.	Závazky celkem z toho: - bankovní úvěry - závazky k dodavatelům - závazky vůči stát. rozpočtu soc. a zdrav. pojištění - ostatní závazky (vč. penále)			
XI.	Likvidační náklady čisté (ř. 37 - celkem, ze vzoru č. 22)			
XII.	Likvidační zůstatek IX-(X+XI)			
XIII.	Základní jmění			
	Podíl likvidačního zůstatku k základnímu jmění v % (ř.XII : ř.XIII x 100)			

Zdroj: Interní materiály společnosti HZ Praha, spol. s r.o.

Pro strukturování rozpočtu likvidace je charakteristický přechod od **tzv. finančního pojetí** vyjádření majetkové podstaty, které je uplatňováno v účetnictví, **ke hmotnému pojetí**, které je vhodnější pro účely popisu problematiky postupu zpeněžování majetku likvidované společnosti. Na celkové výši vyjádřených číselných údajů by se však nemělo (a ani nesmí) nic měnit.

Protože vyplnit údaje ve sloupci 3 nečiní potíže ani v jinak strukturovaném rozpočtu likvidace (důkaz je položen na jeho hmotné složky) můžeme se nyní obsáhleji věnovat problematice spojené s vyplněním sloupce 4. Tato má jak svoje obecné rysy - tržní oceňování majetku jako takového, tak i specifické podle majetkových složek. U obou jde o problematiku složitou. Proto likvidátor musí dříve než uvede předpoklady svého tržního ocenění zvážit četné ekonomické souvislosti tohoto procesu. I tak ale výsledek může mít jen v té či oné míře orientační - relativně přesný charakter. Jde o to, že v etapě prací na likvidačním programu likvidátor fakticky reálně nemůže nebo jen

dílčím způsobem konfrontovat majetek, který má být likvidován s tržními podmínkami jeho prodeje. Proto mají čísla dosazená do sloupce 4 jen globální - orientační charakter. V zásadě nemůže využívat ani znalecké posudky, protože ty zpravidla ještě nemá. I tak by ale byly jen jistou orientací, nikoliv však pevným bodem pro vyjádření tržních cen.

Většinou se v etapě zpracování likvidačního programu musí likvidátor (ale i zakladatel, akcionáři apod.) spokojit pouze s **empirickým oceněním** vycházejícím ze znalosti charakteru - struktury majetku a tržních podmínek s přihlédnutím i k lokalizaci majetku, zvláště jeho nemovité části.

Pro tržní ocenění majetku a jeho složek jsou určující:

- ❖ stav trhu,
- ❖ kvalitativní charakteristika prodávaného majetku.

Stav trhu je charakterizován **vztahem nabídky a poptávky**. Obecně platí, že při nerovnovážném stavu, při němž poptávka převyšuje nabídku, budou výhodnější podmínky k prodeji majetku a pro dosažení vyšší ceny. A obráceně. Standardně vysoká nabídka na trhu bude z něj vytlačovat majetek likvidované společnosti, resp. trh jej bude ochoten do sebe vtáhnout pouze s výraznějšími slevami oproti běžným cenám.

Kvalitativní charakteristika majetku vypovídá o tom **jaké jsou jeho složky, konkrétněji jaké jsou jeho technicko-ekonomické parametry, fyzický stav, stáří** apod.

3.5 Personální otázky

Řešení personálních otázek může při likvidaci patřit k velice obtížným. Zejména se to týká těch společností, které do likvidace vstoupily s téměř plným obsazením a v nichž se rozvázání pracovního poměru bude týkat velkého počtu pracovníků. Náročnost zvyšuje i příp. lokalizace likvidovaných společností do regionu s relativně menšími možnostmi získání nového zaměstnání pro uvolňované pracovníky. Řada z nich v těchto případech čeká až na "osudové" rozhodnutí o rozvázání pracovního poměru. I přes poznání o bezperspektivnosti dané společnosti se sami nerozhodnou k rozvázání pracovního poměru.

S cílem zajistit zaměstnanost by někdy bylo možné vybírat takové způsoby vypořádání hmotného, zejména nemovitého majetku, které by dávaly jistou záruku, že uvolnění pracovníci nebo jejich část najde uplatnění v činnostech, které budou následovat v objektech likvidované společnosti.

Povinnosti likvidátora je kontaktovat příslušný územní orgán jímž je **úřad práce**³⁴ a zároveň je povinen prokazatelně doručit příslušnému úřadu práce písemnou zprávu o svém rozhodnutí o hromadném propouštění³⁵ a výsledcích jednání s odborovou organizací nebo s radou zaměstnanců. Ve zprávě je povinen dále uvést celkový počet zaměstnanců a profesní složení zaměstnanců, jichž se hromadné propouštění týká. Jedno vyhotovení této zprávy doručí odborové organizaci nebo radě zaměstnanců. Odborová organizace nebo rada zaměstnanců mají právo se k písemné zprávě zaměstnavatele samostatně vyjádřit a toto vyjádření doručit příslušnému úřadu práce. Hromadným propouštěním se rozumí skončení pracovních poměrů v období 30 kalendářních dnů na základě výpovědí daných zaměstnavatelem z důvodů uvedených v § 52 písm. a) až c) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, dále jen zákoník práce, nejméně:

- a) 10 zaměstnancům u zaměstnavatele zaměstnávajícího od 20 do 100 zaměstnanců,
- b) 10 % zaměstnanců u zaměstnavatele zaměstnávajícího od 101 do 300 zaměstnanců,
nebo
- c) 30 zaměstnancům u zaměstnavatele zaměstnávajícího více než 300 zaměstnanců.

Před dáním výpovědí jednotlivým zaměstnancům je zaměstnavatel povinen o svém záměru včas, nejpozději 30 dnů předem, písemně informovat odborovou organizaci nebo radu zaměstnanců; rovněž je povinen informovat o:

- a) důvodech hromadného propouštění,
- b) počtu a profesním složení zaměstnanců, kteří mají být propuštěni,
- c) o počtu a profesním složení všech zaměstnanců, kteří jsou u zaměstnavatele zaměstnáni,
- d) době, v níž se má hromadné propouštění uskutečnit,

³⁴ § 62 odst. 4 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

³⁵ § 62 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

- e) hlediscích navržených pro výběr zaměstnanců, kteří mají být propuštěni,
- f) odstupném, popřípadě dalších právech propuštěných zaměstnanců.

Předmětem jednání s odborovou organizací nebo radou zaměstnanců je dosažení shody zejména o opatřeních směřujících k předejití nebo omezení hromadného propouštění, zmírnění jeho nepříznivých důsledků pro zaměstnance, především možnosti jejich zařazení ve vhodném zaměstnání na jiných pracovištích zaměstnavatele.

V případě, že u zaměstnavatele není ustavena nebo nepůsobí odborová organizace ani rada zaměstnanců, je zaměstnavatel povinen plnit povinnosti uvedené v § 62 odst. 2 až 5 zákoníku práce vůči každému zaměstnanci, jehož se hromadné propouštění týká.

Právní úkony v pracovně právních vztazích koná za likvidovanou společnost zpravidla likvidátor. Zákoník práce však připouští, aby tím likvidátor pověřil i jinou vybranou osobu - právní úkony v pracovně právních vztazích mohou konat i pověřené osoby.

Při likvidaci se mění charakter řady činností a dochází i ke změnám v náplni pracovní činnosti. Z hlediska pracovně právních vztahů musí likvidátor sledovat charakter těchto změn. Pokud je pracovník přeřazen na práci, na kterou lze ještě vztáhnout pracovní náplň vymezenou v pracovní smlouvě, pak to může ve smyslu § 41 zákoníku práce učinit, aniž by k tomu vyžadoval souhlas zaměstnance. Při převádění pracovníka na jinou práci je likvidátor (pověřená osoba) povinen projednat změnu se zaměstnancem. Může jej však převést pouze tehdy, pokud je příslušná práce pro zaměstnance vhodná s ohledem na jeho kvalifikaci, dosavadní průpravu nebo zdravotní stav. Zvláštní průprava zaměstnance zpravidla (ve společnosti, která je v likvidaci) nebude přicházet v úvahu s výjimkou event. krátkodobých seminářů nebo přednášek apod. Zda v takovýchto případech bude ukončen pracovní poměr nebo zaměstnanec bude souhlasit se změnou pracovní smlouvy bude záležet na dohodě (či nedohodě) dotčených smluvních stran.

Zaměstnanost v likvidované společnosti má klesající tendenci jejíž dynamika odpovídá postupu likvidace. K největšímu poklesu dochází většinou v první fázi likvidace, kdy se např. omezuje a postupně ukončuje hlavní činnosti organizace. V závěrečné fázi již provádí likvidaci jen několik málo jednotlivců. Podstatná část zbývajících likvidačních činností je již zpravidla zajišťována externími

pracovníky na smluvní bázi se specializovanou firmou, která se zabývá operativním leasingem pracovních kolektivů pro organizace v likvidaci a která zajišťuje pro likvidátora doplňující servis. To mimo jiné umožní zrušit v likvidované společnosti personální, mzdovou, účetní, právní a další agendy a s předstihem vyžádat závěrečné kontroly ze strany finančního úřadu (daňová kontrola), správy sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění apod.

U některých činností bude muset likvidátor zvážit, zda vůbec usilovat o jejich zajišťování členy likvidační skupiny již prakticky od počátku likvidace nebo brzy po jejím zahájení. Z tohoto hlediska bývá velice specifickou oblastí vedení účetnictví. Jde o to, že ze strany podnikatelských kruhů stále přetrvává vysoká poptávka po účetních, kteří často brzy po zahájení likvidace přecházejí k nim, event. do odborných specializovaných účetních a poradenských firem. Tím **mohou likvidátorovi vzniknout značné problémy, které jej mohou přimět k tomu, aby tyto činnosti zajišťoval již od počátku externím způsobem.**

Může jej k tomu vést i skutečnost, že např. **účetnictví nevyžaduje pouze znalost jeho postupů, ale i s likvidací souvisejících zákonů** - např. obchodního zákoníku, zákonů o daních a poplatcích, silniční dani, dani z nemovitosti, zákoníku práce, občanského zákoníku, zákona o zdravotním pojištění, sociálním zabezpečení, zákona o oceňování majetku atd. To vše vyžaduje hluboké znalosti, které by mnohdy v početně slábnoucí likvidační skupině prakticky ani nebylo možné zajistit na požadované odborné úrovni. Přitom riziko konfliktu se zákony může mít nepříjemný dopad nejen na likvidátora, ale může i zvýšit náklady na likvidaci o více než by byly dodatečné náklady na zajišťování příslušných činností odbornou firmou.

3.6 Zpeněžení majetku nebo jiné užití majetku likvidované společnosti

3.6.1 Strategie postupu zpeněžení majetku

Likvidátor **je povinen** zpeněžit majetek likvidované společnosti co **nejhospodárněji** a co **nejrychleji** a vypořádat majetkové poměry likvidovaného subjektu včetně práv a závazků. Doba určená k provedení likvidace závisí na mnoha faktorech. Zejména

na složitosti celého případu, na velikosti likvidovaného majetku, počtu soudních sporů apod. U státních podniků bývá stanovena obvykle na 1 až 2 roky a často bývá dodatečně prodlužována, neboť nelze likvidaci ukončit, dokud nejsou vypořádány všechny záležitosti podniku. U obchodních společností nebývá zpravidla termín ukončení likvidace určen. V obou případech jde v podstatě o pořádkový termín, který má zabránit zbytečnému prodlužování likvidace a růstu likvidačních nákladů.

Rozpor je např. v tom, že v případě opakování dražeb, dělení majetku či rozsáhlou publicitou oznamující prodej majetku je možno dosáhnout zvýšení realizované ceny, avšak **náklady** na udržování prodáváného majetku a na dražby mohou být však **vyšší než dosažený přírůstek ceny**. Navíc je nutno počítat s časovou hodnotou peněz a s tím, že úroky a penále ze závazků za dobu prodloužení prodeje mohou být větší než očekávané zvýšení ceny dosažené opakovanou dražbou.

Obecně je však nutno vycházet z toho, že k likvidaci společnosti se přistupuje obvykle proto, že nemá, v případě výrobního podniku, konkurence schopný program, že není schopen z výtěžku svého podnikání hradit náklady činnosti. Proto je rychlá a úspěšná likvidace nutná s ohledem na zájmy vlastníka i s ohledem na zájmy věřitelů. Z uvedených důvodů je doporučováno soustředit se na co nejrychlejší zpeněžení majetku při **zachování transparentnosti používaných způsobů prodeje** a doložení způsobů určení realizační, prodejní ceny.

Podobný rozpor se týká i volby rozčlenění majetku do více majetkových celků (provozních souborů). **Nejrychlejší** je prodat majetek podniku **jako celek** včetně zařízení, hmotného dlouhodobého majetku a zásob. Přitom je ovšem nutno počítat s jistým **snížením ceny** oproti prodeji po jednotlivých částech, Naproti tomu se takto likvidátor zbaví položek jinak téměř neprodejných. Značnou **výhodou** a finančním přínosem prodeje jako celku je **snížení nákladů na provoz** po dobu likvidace. Odhadem lze říci, že je výhodný i při dosažení ceny o 10% nižší, než by se dosáhlo při prodeji dle jednotlivých souborů.

Při rozhodování o prodeji majetku podniku jako celku je nutno vycházet z odhadu či průzkumu toho, zda existují reální zájemci (v požadovaném cenovém rozpětí). Tento postup je proto doporučován jen u menších podniků, u organizací s atraktivními

nemovitostmi apod. Je přitom nutno zvážit též bonitu (reálnou tržní cenu) zásob a strojního zařízení. U většiny likvidovaných podniků je tržní cena většiny movitých věcí pod účetní hodnotou. Tomu je nutno přizpůsobit i stanovení ceny souboru nemovitého i movitého majetku vcelku.

Druhou mezní variantou je již od počátku **rozčlenit majetek** do co nejvíce samostatně provozovatelných souborů a nabízet je k **prodeji jednotlivě**. **Výhodou** je to, že se ve většině případů velmi rychle **zpeněží atraktivní** části majetku a tím je možno snížit břemeno dluhů a zajistit prostředky pro financování likvidace. **Nevýhodou** je značná **náročnost přípravy** prodeje spojená s vypracováním např. oddělovacích plánů, rozčlenění určitých celků do samostatných skupin apod., což podstatně navyšuje náklady. Po prodeji tržně zajímavých částí vznikají problémy s méně atraktivními až neprodejnými celky. Proto je tento postup, tj. prodej majetku po částech doporučován v prvních kolech tehdy, když je předem téměř jistý neúspěch prodeje majetku jako celku. I v tomto případě se pak doporučuje oddělovat nejprve okrajové části (např. místně oddělené a nezávislé provozy), případně snadně prodejné strojní či automobilový park apod.

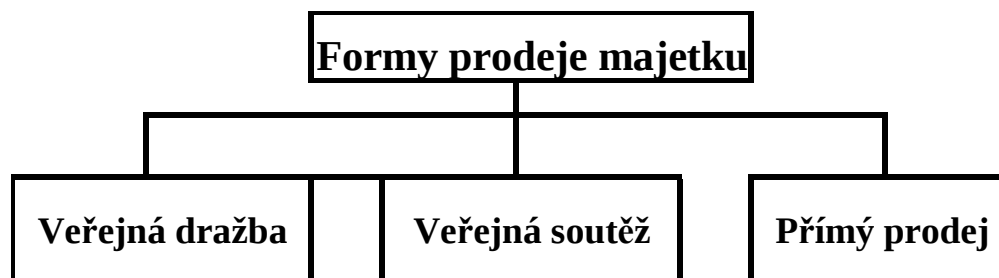
Nutné je v tomto případě také vyčlenit technologické vybavení či zásoby, které žádný s potenciálních kupců nemůže použít pro činnost připadající v úvahu prodávaných objektech v budoucnu. Pro tento typ majetku je nutno usilovat o co nejlepší zpeněžení s vědomím pravděpodobného nutného snížení ceny.

Další důležitou otázkou strategie je, aby likvidátor ve vlastním zájmu volil **transparentní způsoby prodeje** tak, aby se vyvaroval podezření ze zainteresovanosti na nižší prodejní ceně ve prospěch kupujícího.

V případech, kdy likvidátor prodává výrobky nebo nedokončenou výrobu za ceny, za které byly prodávány před likvidací, resp. za ceny stejné, za jaké jsou uvedeny v účetnictví, lze mít za to, že není nutné použít formu veřejné dražby a že je možno pokračovat ve volném prodeji. Obdobně toto lze použít i pro prodej zásob materiálu za ceny pořízení, samozřejmě s přihlédnutím k aktuálním cenám na trhu.

Pohledávky je možno prodávat (postupovat) za účetní hodnotu včetně příslušenství pohledávky, nebo volit některou z transparentních forem.

Schéma č. 1 – Formy prodeje majetku

Zdroj: Sestaveno autorem

3.6.1.1 Veřejná dražba

Provedení veřejné dražby je při likvidaci **standardním způsobem zpeněžování, zejména hmotného majetku**. Je uplatňován zvláště tehdy, pokud likvidátor nemá možnost jej zpeněžit běžným způsobem odprodeje za ceny podle účetní evidence. Prostřednictvím veřejných dražeb mohou být zpeněžovány **různé věcné složky majetku**, ale i různě složené **soubory majetku**. Ve veřejné dražbě může být prodána společnost v likvidaci jako celek nebo jen její provozně ucelené soubory, ale třeba i **různorodé dílčí složky majetku** (jednotlivé druhy zásob, budovy, pozemky, stroje apod.)

Výsledkem provedení veřejné dražby dílčích majetkových složek je jejich bezprostřední předání vydražiteli. U větších majetkových souborů, zvláště pokud předmětem dražby je i nehmotný majetek, se **vydražuje právo na uzavření kupní smlouvy**, jejíž účinnost nastává **vkladem do katastru nemovitostí**. Před podáním návrhu na změnu zápisu do katastru nemovitostí by však kupující měl zaplatit finanční částku, za kterou vydražil právo na uzavření kupní smlouvy a prodávající - likvidátor by měl zajistit ev. **zrušení případných zástavních práv k draženému resp. vydraženému majetku** (pokud se prodávající a kupující nedohodnou jinak).

Návrh na vklad do katastru nemovitostí podává likvidátor a musí být doložen podle zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem,

ve znění pozdějších předpisů, kupní smlouvou, výpisem z obchodního rejstříku vydražitele a listinou prokazující oprávnění vlastníka (společnosti v likvidaci) nakládat s předmětem právního úkonu. Postavení katastru nemovitostí je upraveno zákonem č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, a při prodeji nemovitostí ve veřejných dražbách (i jinak) je potřebné se s výše uvedenými právními předpisy seznámit.

Méně obvyklý je prodej pohledávek ve veřejných dražbách nebo cenných papírů, jiných práv apod. které se zpravidla prodávají na zvláštních trzích, ev. jim odpovídajícími specifickými způsoby. Lze však předpokládat jejich prodej i ve veřejných dražbách.

Veřejná dražba je transparentní způsob zpeněžení majetku, který umožňuje širokou účast zájemců na jejím konání, konkurenci na straně kupujících a snižuje rizika protiprávních jednání či postupů, ale i domněnek o nich. Musí, resp. měly by být dodrženy právními předpisy stanovené postupy a pravidla. Veřejné dražby, jejich příprava a provádění jsou specifickou činností. Na rozdíl od jiných činností v likvidované společnosti nejsou zpravidla mezi členy likvidační skupiny osoby, které by byly s touto problematikou zvlášť seznámeny, natož osoby, které by se jí jako takovou již zabývaly.

Proto zpravidla bývá veřejná dražba - její příprava, ale i vlastní provádění smluvně dohodnuto s fyzickou nebo právnickou osobou, která má k tomu předpoklady a oprávnění vydané příslušným živnostenským úřadem podle zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů. Právní úpravu veřejných dražeb upravuje zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů.

3.6.1.2 Veřejná soutěž

Veřejnou soutěží o nejvhodnější návrh na uzavření kupní smlouvy se likvidátor obrací k neurčitým osobám s výzvou k podání návrhu, a to za předem vymezených podmínek. Patří k nim na prvním místě stanovení minimální ceny. Od ní by se měly odvíjet veškeré návrhy. Veřejná soutěž vyvolává konkurenci na straně kupujících

(i když o svých nabídkách nejsou navzájem informováni) a lze ji považovat na relativně objektivní formu prodeje majetku.

Obchodní veřejnou soutěž lze vyhlásit jak na **prodej hmotného, tak i nehmotného majetku**, např. cenných papírů, které se týkají jiných společností, ale které jsou ve vlastnictví subjektu v likvidaci a které je likvidátor povinen zpeněžit. I když si k tomuto prodeji zpravidla vybere některou z nabídek obchodníků s cennými papíry, kteří se zprostředkováním těchto prodejů zabývají nelze předem vyloučit ani možnost prodeje prostřednictvím veřejné soutěže.

Způsob uveřejnění - vyhlášení veřejné obchodní soutěže neupravuje obchodní zákoník ani jiný právní předpis. V § 282 odst. 2 ObchZ je pouze stanoveno, že **obsah podmínek soutěže musí být vhodným způsobem uveřejněn** (nikoliv zveřejněn). Proto likvidátor může využít jakékoli jím zvolené prostředky uveřejnění. Měl by však dbát o to, aby návrh na uzavření smlouvy, resp. vyhlášení soutěže byl uveřejněn tak, aby se s ním mohla seznámit co nejširší veřejnost.

Průběh veřejné obchodní soutěže i její vyhodnocení musí být vedeny **diskrétním způsobem**, který by neumožňoval jakýkoliv únik informací o nabízených cenových podmínkách smlouvy nebo jakoukoliv nežádoucí vzájemnou komunikaci na straně účastníků soutěže. Jen tak lze zajistit její právně čistý a efektivní průběh s maximálním výnosem. Nerespektováním tohoto požadavku by se likvidátor mohl dostat i do podezření z trestného činu, z něhož by mohl být obviněn účastníky soutěže.

Proto je účelné zdůraznit, že:

- ❖ návrhy účastníků soutěže by měly být zapečetěny a řádně uschovány tak, aby jejich obsah nemohl být jakýmkoliv způsobem zneužit,
- ❖ otevření obálek by se mělo konat před komisí za účasti notáře,
- ❖ o výsledku soutěže by měl být pořízen zápis podepsaný všemi přítomnými (ev. notářský zápis).

Výše uvedené požadavky jsou nutné zvláště pro ty případy, kdy se veřejná soutěž týká majetku s vysokou cenou nebo jinak atraktivního majetku a pokud likvidátor v podmínkách soutěže **stanovil způsob výběru nejvhodnějšího návrhu**. Pokud by tak

likvidátor neučinil, byl by podle § 286 odst. 2 ObchZ "oprávněn vybrat si návrh, který mu nejlépe vyhovuje". To "nejlépe vyhovuje" by však mělo mít objektivní a transparentní podobu.

Pro vyhlášení a provádění veřejné soutěže je důležité ustanovení § 283 ObchZ podle kterého likvidátor **nemůže uveřejněné podmínky soutěže měnit nebo soutěž zrušit, ledaže si toto právo v uveřejněných podmínkách soutěže vyhradil** a změnu nebo zrušení uveřejnil způsobem, kterým vyhlásil podmínky soutěže. Likvidátor (vyhlašovatel) může podle § 287 odst. 2 ObchZ i odmítnout všechny předložené návrhy jestliže si toto právo vyhradil v podmínkách soutěže. Využitím tohoto ustanovení se likvidátor může jistit proti event. chybám, k nimž může dojít od vyhlášení soutěže a na jejichž základě by bylo možné nabídnout odprodej stanovením vyšší vyhlašované minimální ceny.

Mohl by takto postupovat i tehdy, pokud by zvažoval provedení druhého kola veřejné soutěže. Bylo by to účelné, pokud by např. počet účastníků soutěže byl příliš vysoký a pokud by usoudil, že již vzhledem k této skutečnosti by vyhlášení druhého kola bylo vhodné s tím, že vyhlašovaná minimální cena by byla stanovena na vyšší úrovni, ale např. i tehdy, pokud by se mu žádný z navrhovatelů nejevil dostatečně důvěryhodným partnerem k uzavření smlouvy. Na druhé straně může využití těchto možností vyvolat u případných zájemců o soutěž určitou nejistotu, a to je může odrazovat. Takováto možnost (zrušit, změnit podmínky ...) podle § 283 a § 287 odst. 2 ObchZ existuje a je v praxi i často využívána.

Veřejná obchodní soutěž se zpravidla vyhlašuje po neúspěšném průběhu veřejných dražeb, zvláště při prodeji státního majetku, u kterého tento postup v zásadě předpokládají i právní předpisy. Se souhlasem zakladatele lze však povolit i jiný postup. Protože způsob prodeje majetku jiných než státních subjektů není zvlášť upraven lze při jejich likvidaci častěji využívat formu veřejné obchodní soutěže. Tato forma se může ukázat jako výhodná např. v situaci, kdy ještě není bezpečně známá poptávka po nabízeném majetku ani relevantní cenové podmínky. Nicméně i v těchto případech lze **doporučit konzultovat její vyhlášení s orgánem zastupujícím příslušnou vlastnickou formu.**

K vyhlášení veřejné soutěže se mnohdy přistupuje i v situaci, kdy likvidátor nemá k dispozici dostatečné finanční prostředky ani k financování nákladů likvidace a kdy ani peněžní ústavy nejsou ochotny je půjčit. V takovýchto případech je lze prodejem formou veřejné soutěže získat relativně rychle. Ale i tak by spíše mělo jít jen o tzv. okrajové části majetku jako např. rekreační objekty nebo samostatné odlehle části majetku nebo jiný bezproblémově prodejní majetek (pokud není vázán na jinou část majetku jejíž prodej by byl následně ztížen) apod.

3.6.1.3 Přímý prodej předem určenému nabyvateli

Je formou neveřejného prodeje, **který lze obecně použít k prodeji jakéhokoliv majetku**. U větších komplexů nebývá však tato forma běžná, protože ve srovnání s jinými má některé **nevýhody a zakládá i rizika**, která musí likvidátor důkladně zvážit a její použití, resp. navržení **řádně zdůvodnit**.

Přímý prodej předem určenému nabyvateli

- ❖ **redukuje se na jednoho kupujícího** a z prodeje jsou úplně vyloučeni jiní event. zájemci,
- ❖ likvidátorovi nedává jistotu, že prodej uskuteční za optimální cenu; přímý prodej **vyklučuje jakoukoliv konkurenci** na straně poptávky - mezi kupujícími,
- ❖ může vyvolávat domněnky o tom, že předem určený kupující je ze strany likvidátora nějakým způsobem zvýhodněn. **Prodej je téměř netransparentní**.

Využít tento způsob prodeje by měl likvidátor jen tehdy, pokud má k tomu dostatečné a průkazné důvody např., že majetek, který má být takto zpeněžen nemůže na trhu najít více zájemců nebo pokud z množiny zájemců jeden z nich uplatňuje předkupní právo, které k majetku vzniklo již v minulosti nebo pokud je majetek zatížen věcným břemenem jehož povaha vytváří vážnější překážku vzniku většího počtu zájemců apod.

O výše uvedených event. i dalších vlivech by měl mít likvidátor dostatečné informace. Obecně však **prodej předem určenému nabyvateli** (nejedná-li se o nahodilý drobný prodej, zvláště pokud by byl vhodným způsobem uveřejněn) **nelze doporučovat**, a to i přesto, že v některých případech by mohl urychlit prodej majetku a jeho složek. Při prodeji majetku obchodních společností v likvidaci a majetku jiných

subjektů lze sice postupovat jinak, nicméně je třeba považovat minimálně za účelné, aby likvidátor tento **způsob prodeje konzultoval s orgány, které jsou oprávněny zastupovat zájmy vlastníků.**

Pro přímý prodej předem určenému nabyvateli je účelné provedení znaleckého ocenění příslušného majetku, příp. i nezávislé ocenění dvou nebo i více na sobě nezávislých znalců. **Znalecké posudky** mohou sice zvyšovat náklady likvidace, ale stejně tak mohou vést i ke stanovení výhodnějších podmínek prodeje. V každém případě však **objektivizují tento prodej**, což je z hlediska subjektů na straně prodeje a jejich zájmů pozitivní. Využít lze i cenovou dokumentaci z jiných forem pokusů o zpeněžení (cenové nabídky z obchodních veřejných soutěží, poznatky z veřejných dražeb atd.). O snaze k využití jiných vhodnějších forem prodeje majetku by likvidátor měl mít příslušnou dokumentaci, např. doklady o inzerci, dražební protokoly, kopie rozeslaných nabídek. V případech majetku individuální povahy lze vyčerpání nabídkových postupů dokladovat též zápisy z jednání. Přiměřenost lhůty závisí na povaze nabízeného majetku - jiná bude u zboží podléhajícího rychlé zkáze, jiná u zboží sezónního, jiná u investičních celků. Důležité je rovněž dokumentovat, že pokusy o zpeněžování nebyly provedeny v době krátkodobého poklesu poptávky, nýbrž že zjištěný stav poptávky má trvalý resp. dlouhodobý charakter (s přihlédnutím ke lhůtám likvidace).

Ve výjimečných případech lze od objektivizace prodejní ceny majetku prostřednictvím jakékoli soutěžní metody upustit, **nabízí-li zájemce cenu tak výhodnou, že v případě vyhlášení soutěže by hrozilo její snížení.** Mezi příčiny takovéto situace patří zvláštní povaha nabízeného majetku a zvláštní vztah zájemce k tomuto majetku - kupř. jde o zájemce, který nabízený majetek potřebuje k dokončení již vlastněného souboru jiných majetkových podstat. Může jít např. o snahu spojení zakoupeného podniku nebo jeho části s ochrannou známkou, získání práv či věcných břemen, která by mohla ohrozit či zkomplikovat užívání majetku, který již zájemce vlastní apod.

Cena, kterou lze v tomto případě dosáhnout dvoustranným jednáním, může být vyšší než v případě soutěže, kde by takovému zájemci stačilo nabídnout cenu, byť i jen o nepatrnou částku vyšší než konkurenční zájemce. Doložení výhodnosti takovéto ceny je obtížné, neboť i v případě, že by byla pouze z dokumentačních důvodů oslovena skupina dalších zájemců, hrozí riziko, že původní zájemce svou nabídku sníží.

Pro prokazování výhodnosti přímého prodeje lze v tomto případě doporučit použití zejména cenového srovnání s využitím dokumentace o jiném (podrobném, srovnatelném) majetku.

Obdobně jako u jiných forem prodeje majetku i zde připomínáme nezbytnost věnovat pozornost právním aspektům prodeje a v této souvislosti účasti právních expertů při formování kupních smluv s cílem, aby obsahovaly veškeré právní náležitosti, jednoznačně určovaly podmínky zaplacení, předání a převzetí majetku, věcných břemen, příp. i jiných povinností ze strany kupujícího.

Závěrem této části uvedu poslední poznámku. Může nastat případ, že část majetku společnosti v likvidaci se likvidátorovi nepodaří prodat žádným ze způsobu zpeněžování, a to ani s poskytnutím vysokých slev. V takovémto případě nezbude nic jiného, než příslušný majetek - **po náležitém zdokumentování nemožnosti jej zpeněžit** - odepsat. Jde sice o krajní řešení, ale i pro něj se likvidátor v jisté fázi musí rozhodnout, protože jinak **náklady na jeho udržování mohou zbytečně zatěžovat likvidaci**, při zcela nejistém dosažení byť jen minimální prodejní ceny. Navíc by se i zcela **neodůvodněně prodlužoval celý proces likvidace** se všemi negativními důsledky na efektivnost jejího výsledku.

Tabulka č. 3 – Formy prodeje majetku

	Veřejná dražba	Veřejná soutěž	Přímý prodej
Právní úprava	Zákon o veřejných dražbách	§ 281 – 288 ObchZ.	
Formy majetku	Všechny složky majetku: - společnost jako celek - ucelené soubory majetku - různorodé složky majetku (zásoby, budovy, pozemky, stroje apod.).	Prodej hmotného i nehmotného majetku.	Prodej hmotného i nehmotného majetku.
Výhody	Nejtransparentnější způsob zpeněžení majetku. Snižuje riziko protiprávních jednání či	Relativně objektivní a rychlá forma prodeje majetku.	Zájemce nabízí tak výhodnou cenu, že by v případě jiné formy prodeje byla

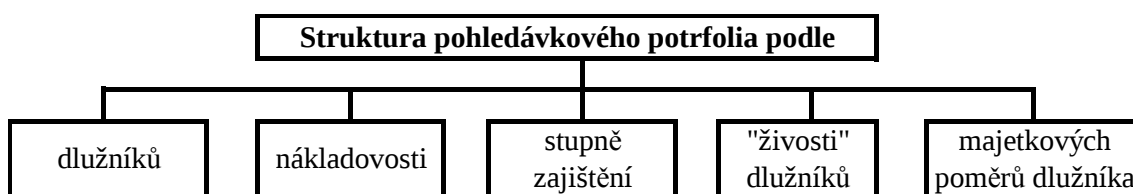
	postupů. Daň z převodu nemovitostí platí vydražitel. Nejedná se o převod ale o přechod vlastnictví. Přesné stanovení termínu pro úhradu ceny dosažené vydražením	Konkurence na straně kupujících.	podstatně nižší.
Nevýhody	Finanční a časová náročnost.	Finanční a časová náročnost.	Jeden kupující, z prodeje jsou vyloučeni jiní zájemci. Netransparentní způsob prodeje.

Zdroj: Zpracováno autorem

3.6.2 Likvidace pohledávek

Společnosti, které vstoupí do likvidace, mají zpravidla ve svých aktivech obsaženy pohledávky a to převážně pohledávky po lhůtě splatnosti, jejichž nezaplacení bylo často jedním z rozhodujících faktorů, které podnik přivedly k likvidaci.

Schéma č. 2 – Struktura pohledávkového portfolia

Zdroj: Zpracováno autorem

Podle dlužníků (dle organizačně právního uspořádání)

- ❖ obchodní společnosti – akciové společnosti
 - společnosti s ručením omezeným
 - komanditní společnosti
 - veřejné obchodní společnosti

- ❖ družstva
- ❖ státní podniky
- ❖ rozpočtové a příspěvkové organizace (např. školy)
- ❖ stát (např. municipality – obce, města apod.)
- ❖ fyzické osoby

Podle nákladovosti

V praxi se osvědčuje tzv. nákladové členění pohledávek a to dle nákladů spojených s vymáháním dvojího druhu.

- ❖ přímé (administrativní) náklady spojené s vymáháním
např.: - poštovné
 - poplatky za telefon
 - cestovní náklady spojené s osobními návštěvami dlužníků
 - mzdy pracovníků
- ❖ soudní výlohy
např.: - soudní poplatky
 - náklady právního zastoupení

Z tohoto členění je možno říci, že likvidátor by měl věnovat minimální pozornost pohledávkám do 1 000,- Kč z hlediska výše administrativních nákladů, které se často blíží vymáhané částce. Z hlediska procedurální výše soudních poplatků by pak likvidátor měl pečlivě posoudit a vyhodnotit (pravděpodobně po právní konzultaci) dokladovou zajištěnost pohledávek, která podmiňuje úspěšnost při potenciální žalobě.

Podle stupně zajištění

Doporučuje se členění podle zajištění:

- ❖ právního
Za právní zajištění se považuje dosažení jednoho z následujících soudních zajišťovacích stupňů
 - žaloba
 - pravomocný rozsudek

- platební rozkaz
- výkon rozhodnutí
- exekuce

❖ **komerčního**

Z hlediska komerčního považujeme za dokladovou zajištěnost především písemné důkazy platební vůle dlužníka a to především:

- uznání závazků (bonitu uznání zvyšuje podpis statutární osoby, ne nepodstatnou úlohu rovněž sehrává stáří uznání)
- existence dozajistiřovacích instrumentů např.:
 - směnka
 - zástava movitého nebo nemovitého majetku (u pohledávek z obchodních nebývá zpravidla toto zajištění obvyklé)
 - doložka přechodu vlastnického práva (lze jí uplatnit zpět vzetím prodané věci, kdy přechod vlastnického práva nastává až v okamžiku úplného zaplacení kupní ceny prodávajícímu).

Podle „živosti“ dlužníků

Jedná se o členění, při kterém primární úlohu sehrává tzv. „kritérium minimálního obratu“. Jde o zjištění, zda dlužník vůbec dále podniká nebo zda se jedná o tzv. „mrtvou firmu“, jejíž obchodní aktivity zcela zanikly, nebo byly převedeny na jinou právnickou nebo fyzickou osobu.

Dalšími kritérii jsou pak:

- ❖ **objektivní – velikost obratu**
 - počet zaměstnanců
 - reklamní prezentace na veřejnosti
- ❖ **subjektivní: komunikativnost vedoucích pracovníků dlužníka a jejich schopnost aktivně se podílet na hledání standardních (platby) a mimostandardních (substituční plnění zbožím, pohledávkami) řešení.**

U objektivních kritérií je nejvýznamnější obrat, respektive ukazatel vymahatelnosti

$$V = \frac{NH}{RO}$$

kde NH nominální hodnota pohledávky,

RO roční obrat dlužníka.

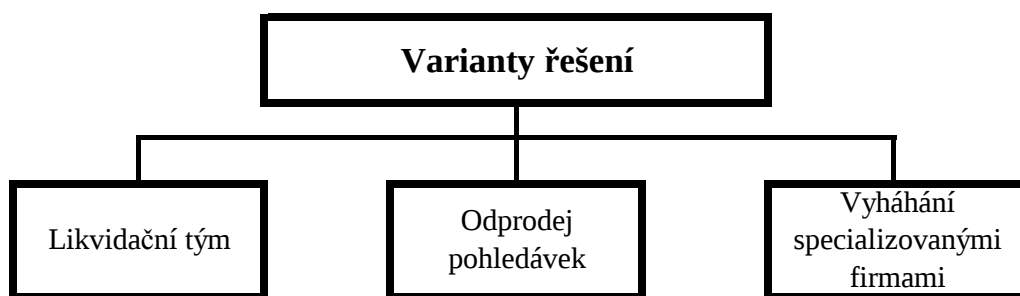
Obecně platí, že čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím menší je pravděpodobnost úhrady dlužné částky v penězích. Doporučuje se již koeficientu vyšším než 0,2 (20%) intenzivně jednat o možnostech substitučního plnění.

Podle majetkových poměrů dlužníka

Základním kritériem pro toto členění je reálná hodnota majetkových aktiv dlužníka (především pohledávky, cenné papíry, kapitálové podíly, nemovitosti, zásoby, suroviny, materiály a další hmotný ocenitelný majetek např. osobní a nákladní automobily). Čím vyšší je hodnota tohoto majetku, tím vyšší je pravděpodobnost uspokojení věřitele. Obecně platí, že nejrizikovější skupinou dlužníků jsou obchodní společnosti (nejčastěji „menší“ velkoobchody – zpravidla společnosti s ručením omezeným), které sice mohou mít relativně vysoké obraty, podnikají však v pronajatých prostorách, vlastní pohledávky většinou nemají, protože za zboží inkasují platby v hotovosti. Takovéto společnosti dokáží zpravidla velmi rychle převést své obchodní aktivity na jinou firmu a pohledávka se tak stává obtížně vymahatelnou, ne-li nedobytnou.

Za bonitnější je možné v tomto kontextu považovat pohledávky za výrobními nebo obchodními organizacemi, bez ohledu na souhrnnou velikost jejich závazků a dokonce i případné předlužení. Při intenzivním a rychlém jednání o mimofinančním vyrovnání lze předpokládat poměrně vysokou pravděpodobnost byť částečné úhrady pohledávky.

Schéma č. 3 - Varinty řešení

Zdroj: Zpracováno autorem

Likvidační tým

Likvidátor vymáhá pohledávky sám, respektive určení pracovníci likvidačního týmu. Tento způsob lze doporučit zejména u společností, které vstoupily do likvidace s relativně velmi vysokou bonitou byť posplatného portfolia pohledávek.

Výhoda - potenciálně vysoká výnosnost vymáhání

Nevýhoda – velká nákladovost tohoto způsobu (právní a administrativní náklady)

Tento postup však může být velmi málo účinný v případě, že likvidátor společnosti nedisponuje dostatečně kvalifikovaným a zkušeným týmem, jehož pracovníci musí být vybaveni odbornými (ekonomickými, finančními a právními) znalostmi. Likvidátor v tomto případě rovněž musí disponovat týmem, který je schopen realizovat i nepeněžité úhrady pohledávek.

Odprodej pohledávek

Likvidátor svěří pohledávky k vymáhání jedné či více specializovaným firmám na základě mandátních smluv.

Výhoda – hledisko výnosnosti (provize mandátáře může být i velmi nízká při zohlednění minimálního finančního rizika, které mandatář postupuje)

Nevýhoda – obtížnost při výběru vhodných mandatářů.

Nezřídka se stává, že mandatáři po delší době vracejí nevymožené pohledávky, které mezitím stárnou a ztrácejí bonitu. Není vhodné ani opakované zadávání jedné pohledávky více mandatářům.

Vymáhání specializovanými firmami

Tato varianta představuje **častý, potenciálně nejvýhodnější, ale zároveň nejrizikovější způsob řešení**. Likvidátor začíná nejdříve vymáhat pohledávky sám, resp. sám se svým týmem. Zpočátku se to také daří, a to zejména u nejbonitnějších pohledávek. Po čase začne likvidovat i méně bonitnější pohledávky a to i za cenu případných „slev“. Po těchto pokusech s různými úspěchy začne jednat s pohledávkovými firmami. Optimální by v tomto okamžiku byl prodej „celého balíku“ včetně bonitnějších, ale i nedobytných a neexistujících pohledávek. Zde je nutné si uvědomit, že dochází k chybě, když se odprodá s relativně vysokým výnosem zbývající část bonitnějších pohledávek. Tímto krokem se však progresivně znehodnotí zbývající balík pohledávek. Negativním efektem pak bývá tzv. „pohledávková past“, kdy likvidátor vede pohledávky v účetní hodnotě, avšak prodejem za jejich skutečnou hodnotu (často ne více než 10 – 20% z nominální hodnoty) by likvidovanou společnost prodlužil.

Tabulka č. 4 – Formy prodeje pohledávek

	Likvidační tým	Odprodej pohledávek	Specializované firmy
Výhody	Vysoká výnosnost vymáhání	Nízké náklady	Relativně vysoká výnosnost
Nevýhody	Vysoké náklady	Obtížný výběr mandátáře	„Pohledávková past“

Zdroj: Zpracováno autorem

Strategický postup likvidace pohledávek

- provedení základní evidence pohledávek a jejich dokladového zajištění.
Výsledkem musí být jasná a přehledná sestava včetně způsobu zajištění a dokladovatelnosti
- ocenění pohledávkového portfolia (tržní odhady, znalecké posudky)
- rozdělení pohledávek do bonitních skupin:
 - rychle dobytné vč. příslušenství
 - jistě dobytné (jistá nominální hodnota s prodlevou)
 - pochybně vymáhatelné finančně – se ztrátou (slevy)
 - vymáhatelné pouze nepeněžitým plněním

- e. dlouhodobě nevyhmatelné s částečným (i minimálním) plněním (dlužníci v likvidaci nebo konkurzu)
 - f. nedobytné (neexistující firmy, fyzické osoby ve výkonu trestu apod.)
 - g. neexistující (bez dokladu, pouze zavedeny do účetnictví)
4. ponechání si skupiny č. 1 (případně i č. 2), k ostatním přiřadit cenu (% z nominální hodnoty) a podle váhy jednotlivých skupin na celý balík určit prodejní cenu celého balíku.
 5. nabídka odprodeje takto připraveného balíku třetím osobám

3.7 Vypořádání závazků, vč. odvodů do státního rozpočtu, daní a podobných poplatků

Po sloučení účtů v bance projedná likvidátor režim spolupráce na období likvidace. Jde především o to, aby z účtu likvidovaného podniku nebyly poukazovány žádné úhrady bez souhlasu likvidátora. Dále projedná způsob splácení úvěrů a případně možnosti zmírněného úrokování. V dohodě je nutné též zakotvit ujednání, aby z plateb došlých ve prospěch likvidovaného podniku byly dány přednostně k dispozici likvidátora prostředky na úhrady nákladů likvidace. Režim likvidace předpokládá úplnou úhradu všech závazků likvidovaného subjektu. Přesto může v procesu likvidace nastat situace, že výtěžek prodeje majetku nepostačí. V takovém případě má likvidátor možnost dohodnout s věřiteli nižší plnění. To se ovšem většinou netýká závazků vůči státu, kde je tato varianta prakticky nemožná. Obchodní zákoník ani jiné právní předpisy **nestanoví likvidátorovi povinnost** v jakém pořadí má uspokojovat pohledávky svých věřitelů, resp. zda je má uspokojit až po zpeněžení majetku nebo průběžně.

Z dikce § 72 odst. 1 ObchZ plyne, že likvidátor: *"Likvidátor činí jménem společnosti jen úkony směřující k likvidaci společnosti. Při výkonu této působnosti plní závazky společnosti, uplatňuje pohledávky a přijímá plnění, zastupuje společnost před soudy a jinými orgány, uzavírá smíry a dohody o změně a zániku práv a závazků."* Z prostředků získaných zpeněžením majetku bude tedy průběžně platit náklady likvidace včetně závazků vyplývajících z pracovně právních vztahů, ale i povinnosti vůči státnímu rozpočtu, pojistné na sociální zabezpečení a všeobecné zdravotní pojištění.

V dalším pořadí bude muset postupovat podle racionální ekonomické úvahy resp. propočtů negativního důsledku odkladu zaplacení té které pohledávky. V rámci této úvahy se může likvidátor rozhodnout i pro vypořádání závazků až po úplném zpeněžení majetku a pro soustředění finančních prostředků na bankovním účtu s tím, že pokud by se vytvořila situace při níž by musel podat insolvenční návrh, přešly by tyto finanční prostředky do konkurzní podstaty společnosti v likvidaci. Pro likvidátora je vždy důležité, aby jeho postup byl **maximálně transparentní a nezakládal důvod k domněnkám, že např. přednostně uspokojil některé věřitele**, zvláště v situaci, kdy se mohl domnívat (nebo už věděl), že společnost je předlužena a že dojde k prohlášení konkurzu na její majetek. V takovémto případě by likvidátorovu právnímu postupu mohli odporovat jiní věřitelé³⁶.

3.8 Sestavení účetní závěrky

Likvidátor sestaví ke dni skončení likvidace zahajovací účetní rozvahu³⁷. V případě, že zákonné předpisy³⁸ ukládají povinnost ověřit účetní závěrku auditorem, je třeba toto vykonat. Uzávěrka účetních knih sloužící jako podklad pro sestavení mimořádné účetní závěrky ke dni skončení likvidace³⁹.

3.9 Konečná zpráva o průběhu likvidace a návrh na rozdělení likvidačního zůstatku

Zvláštní pozornost vyžaduje **zpracování konečné zprávy o průběhu likvidace**, kterou musí likvidátor předložit společníkům (akcionářům a jiným subjektům) příp. podle povahy likvidovaného subjektu spolu s auditovanou účetní závěrkou ke dni skončení likvidace⁴⁰. Součástí této zprávy by měly být i další informace a návrhy, které si může vyžádat valná hromada či jiný orgán.

³⁶ Např. § 42a zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník

³⁷ § 75b odst. 3 ObchZ

³⁸ § 39 ObchZ

§ 20 zákona o účetnictví

³⁹ § 19 zákona o účetnictví

⁴⁰ § 75 odst. 1 ObchZ

V konečné zprávě by likvidátor měl věnovat pozornost postupu likvidace v její závěrečné fázi, ale i **celkově zhodnotit její právní, ekonomický i organizační průběh**, a to počínaje zrušením společnosti, až po plné vypořádání majetku a závazků likvidované společnosti. Součástí závěrečné zprávy likvidátora je rovněž **návrh na rozdělení majetkového zůstatku** jenž vyplýne z likvidace (likvidační zůstatek) mezi společníky (akcionáře). Rozdělení likvidačního zůstatku je stanoveno různým způsobem podle charakteru likvidovaného subjektu⁴¹.

I když to zákon explicitně nestanoví, přílohou závěrečné zprávy by měly být i **doklady o tom, že likvidátor vypořádal veškeré závazky vůči státu** (daň z příjmu, daň z přidané hodnoty, z převodu nemovitosti apod.), a to podle výsledku kontroly provedené příslušným finančním úřadem, ale i **závazky vyplývající ze zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení zaměstnanců** opět podle výsledku kontrol provedených příslušnými orgány. Rovněž i vypořádání odměny likvidátora v souladu s rozhodnutím valné hromady, zakladatele či jiného orgánu doklad o uložení písemností, příp. i další písemnosti.

V zásadě by likvidátor měl usilovat o to, aby v průběhu likvidace závazky a pohledávky likvidované společnosti vypořádal tak, aby po **ukončení likvidace nezůstaly otevřené otázky**.

3.10 Zajištění bezpečného uložení spisového materiálu a účetních dokladů

Při vstupu společnosti do likvidace i v jejím průběhu musí likvidátor věnovat pozornost **zabezpečení všech písemností uchovávaných ve společnosti**, a to jak těch, které převzal a které jsou v příslušných útvech společnosti, ve spisovně nebo v archívu, který byl zřízen ve společnosti, tak i písemností, které vznikají v průběhu likvidací a které dokumentují její průběh.

Příslušné povinnosti likvidátora jsou upraveny řadou obecně závazných právních předpisů. Je to zejména zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění

⁴¹ § 92 – veřejná obchodní společnost, § 104 – komanditní společnost, § 153 – společnost s ručením omezeným, § 220 – akciová společnost, § 259 – družstva, vše ObchZ

pozdějších předpisů, dále jen zákon o archivnictví. Likvidátor by se měl se stavem spisové agendy seznámit co nejdříve. On je odpovědnou osobou za odbornou správu písemností vzešlých ze všech činností prováděných v rámci likvidace, ale i z činností předchůdců. Proto musí dbát o **řádné vedení spisové evidence** a o účelné a bezpečné uložení všech písemností. Ale nejen to. Likvidátor odpovídá příslušným orgánům i za **řádné provedení skartačního řízení** a podle pokynů příslušných archivů musí zajistit na náklad likvidovaného subjektu i řádné odevzdání archiválií do archivace.

Lze předpokládat, že u subjektu, který vstoupil do likvidace bylo postupováno v souladu s právními předpisy a že jako součást vnitřních organizačních norem byl vydán i **spisový a skartační řád**. Ty lze využít i po vstupu příslušných subjektů do likvidace, podle nich postupovat i nadále ev. pozměnit tak, aby odpovídaly charakteru procesů probíhajících v průběhu likvidace.

Jde např. o to, že bude vhodné upravit - maximálně zkrátit lhůty, po které budou spisy uchovány v příručních registraturách, skartační lhůty, lhůty skartačního řízení apod. Pravděpodobně bude vhodné **posoudit i celý systém spisové agendy** tak, aby odpovídal stavu, v němž se subjekt v likvidaci nachází resp. jeho měnícímu se stavu. Náročnost na zabezpečování spisové agendy se bude měnit (snižovat) v souvislosti s plněním záměrů likvidačního programu. Bude se zužovat okruh písemností a tudíž i náročnost na veškeré s tím související činnosti.

Pro zabezpečení písemností vzešlých ze skartačního řízení jako archiválie musí likvidátor zajistit **archivní péči a předat je do trvalé úschovy příslušnému archivu**. Ostatní spisy podle výsledku skartačního řízení budou zničeny, ale až uplynutí právními předpisy stanovených lhůt uschování. Uschování však likvidátor nemůže zajistit v objektech likvidovaného subjektu. Proto musí vyhledat jiný subjekt, který má k této činnosti oprávnění a má tudíž materiální předpoklady - skladovací prostory, kde spisy uloží a který může rovněž za ně převzít odpovědnost, postarat se o ně a zabezpečit řádné zacházení s nimi.

Se subjektem, který je oprávněn k uchovávání písemností - archivaci musí likvidátor uzavřít smlouvu. Její součástí by měly být údaje o množství ukládaných spisů, lhůty uložení, pověření, ale i závazek skladovatele k příslušnému nakládání se spisy - pravidla

postupné skartace, pravidla, která stanoví, kdo má ke spisům přístup, ale i cena, která bude společností v likvidaci zaplacená skladovateli, a to předem za celou smlouvenou dobu skladování. Cena bývá zpravidla formulována za 1 běžný metr spisů za každý skladovací rok s cenovou diferenciací podle délky skladování spisů.

Uzavřením smlouvy o skladování, archivaci a likvidaci plní likvidátor povinnost jemu stanovenou zákonem o archivnictví, ale i dalšími právními předpisy⁴².

3.11 Zpracování návrhu na výmaz společnosti z obchodního rejstříku

Návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku předkládá likvidátor rejstříkovému soudu **nejpozději do 30 dnů po skončení likvidace**⁴³.

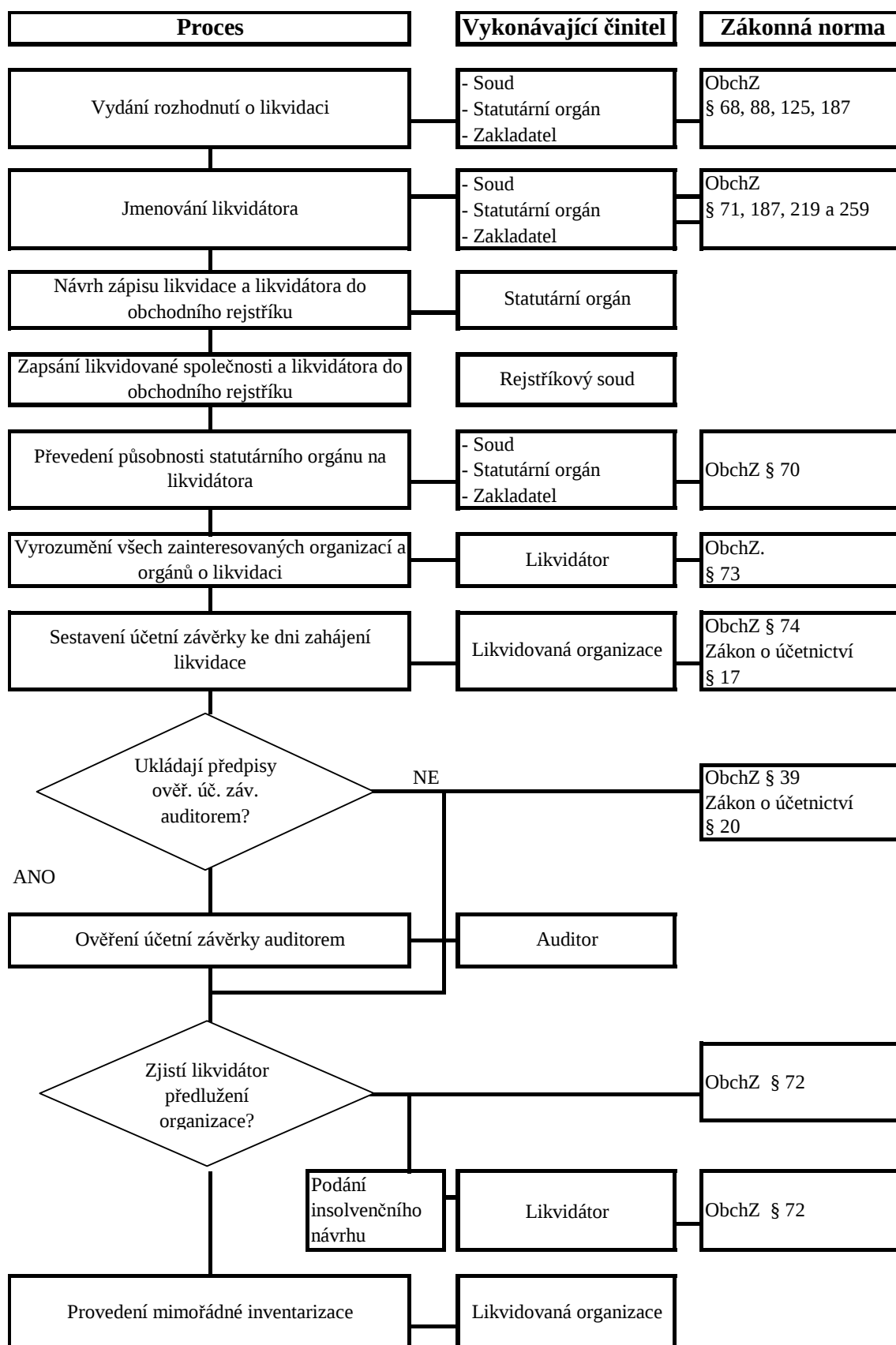
3.12 Fáze likvidačního procesu - shrnutí

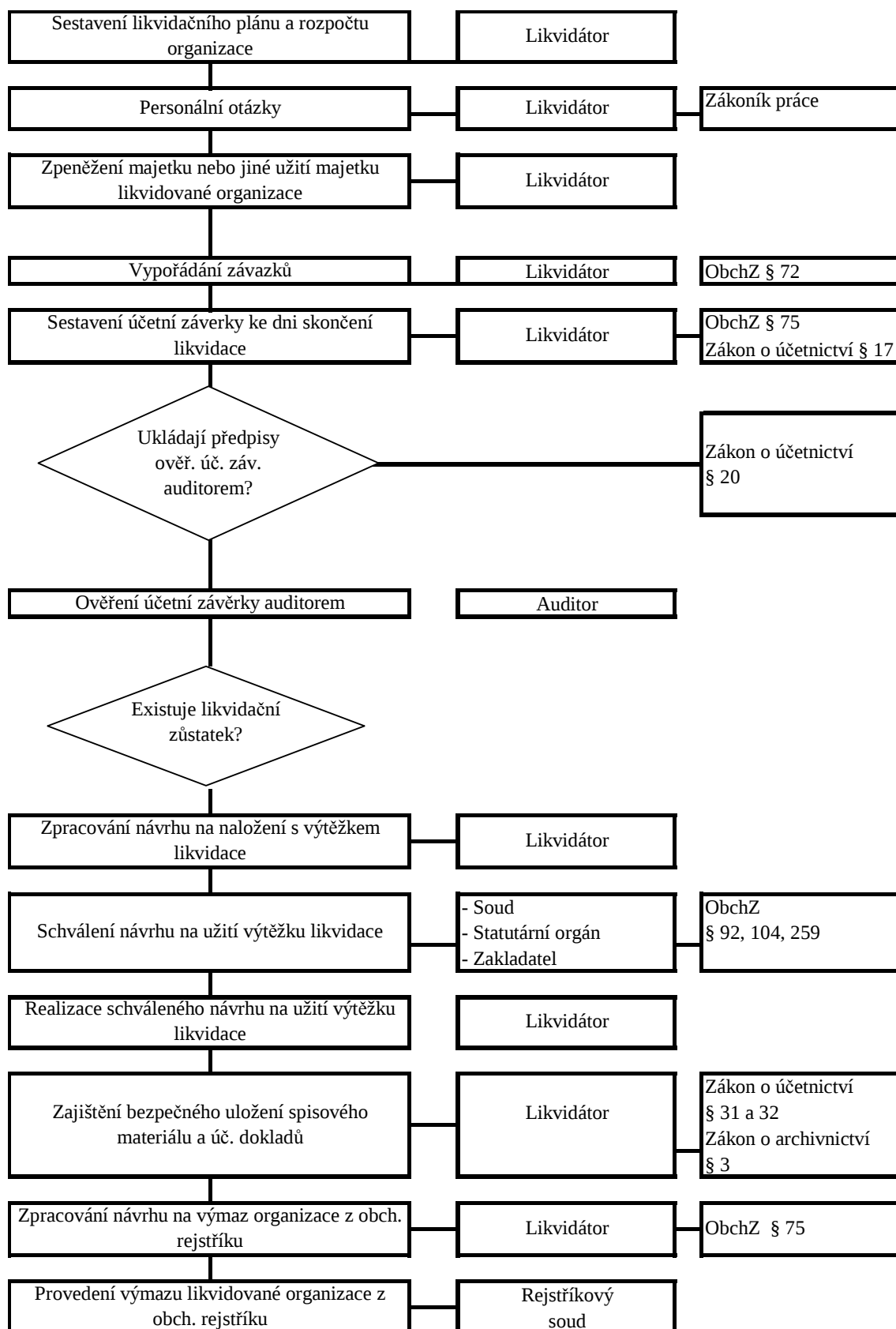
Následující graf nabízí shrnutí jednotlivých kroků, které znázorňují postupné fáze likvidačního procesu až po jeho úplné skončení, tzn. výmaz likvidované společnosti z obchodního rejstříku, včetně osoby odpovědné za provedení jednotlivých fází a jejich případnou zákonnou normu, která proces upravuje:

⁴² § 75 odst. 2 ObchZ

⁴³ § 75 odst. 4 ObchZ.

Schéma č. 4 – Fáze likvidačního procesu

Zdroj: Zpracováno autorem

4 Praktická část

Pro praktickou část své práce jsem si vybral reálný subjekt, na kterém chci ukázat některé konkrétní právní kroky spojené s průběhem likvidace společnosti.

V této části práce budou uváděny údaje, které jsem získal z materiálů, které mi byly poskytnuty v průběhu likvidace dané společnosti. Název obchodní společnost, IČO a jména společníků, případě další údaje budou, s ohledem na ústní dohodu se společníkem a zároveň jednatelem společnosti, kódovány tak, aby skutečný subjekt nemohl být identifikován a zůstal anonymní.

4.1 Základní údaje společnosti

Obchodní společnost: OLKON, a.s.

Sídlo společnosti: Brno, Kachlíkova 1, PSČ 635 00

IČO: 789 45 123

Předmět podnikání společnosti:

- a) nákup a prodej nemovitostí,
- b) správa nemovitostí,
- c) obchodní činnost spojená s pronájmem bytových i nebytových prostor,
- d) další provozování činnosti, které se vztahují přímo či nepřímo k předmětu činnosti

Základní kapitál této společnosti činí 1 mil. Kč a je rozdělen na 200 ks akcií na jméno v nominální hodnotě 5 000 Kč.

4.2 Vstup společnosti do likvidace

Usnesením o vstupu akciové společnosti OLKON, a.s. do likvidace předcházelo rozhodnutím mimořádné valné hromady. Na mimořádné valné hromadě bylo přítomno 100% akcionářů.

Prvním bodem programu mimořádné valné hromady byl návrh předsedy představenstva o zrušení akciové společnosti OLKON, a.s. Společnost bude zrušena přijetím usnesení

této mimořádné valné hromady ke dni 1. února 2008 a dále bude navrženo provedení zápisu o vstupu společnosti do likvidace.

Dále předseda valné hromady navrhl, aby ke dni vstupu společnosti do likvidace byla vyhotovena účetní závěrka, která bude likvidátorovi k dispozici.

V souvislosti s likvidací akciové společnosti OLKON, a.s. byl navržen likvidátor JUDr. Radim Vrba, r.č. 750908/5612, bytem Kubíčková 12, 635 00 Brno. Odměna likvidátorovi byla navržena paušální částku ve výši 250 tis. Kč. Doba likvidace bude maximálně dlouhá 15 měsíců a pokud se likvidace prodlouží, nepřísluší likvidátorovi žádná jiná další odměna.

Předseda valné hromady dále navrhl, aby byl podán návrh rejstříkovému soudu na zápis likvidace akciové společnosti OLKON, a.s. a likvidátora JUDr. Radim Vrba, r.č. 750908/5612, bytem Kubíčková 12, 635 00 Brno do obchodního rejstříku.

Návrh na zápis do obchodního rejstříku

Krajský obchodní soud v Brně
Obchodní rejstřík
Husova 15, 602 00 Brno

Navrhovatel:

Obchodní společnost: OLKON, a.s.

Sídlo společnosti: Brno, Kachlíkova 1, PSČ 635 00

IČO: 789 45 123

Věc:

Návrh na změnu zápisu v obchodním rejstříku

Valná hromada společnosti OLKON, a.s., se sídlem v Brně, Kachlíkova 1, PSČ 635 00 konaná dne 1. února 2008 se podle § 68 odst. 3c) obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů usnesla zrušit ke dni 1. února 2008 s tím, že vstoupí do likvidace.

Zároveň jmenovala likvidátorem JUDr. Radima Vrbu, narozeného dne 8. září 1975, r.č. 750908/5612, bytem Kubíčková 12, 635 00 Brno.

Na základě usnesení valné hromady představenstvo OLKON, a.s. předkládá rejstříkovému soudu v Brně návrh na zápis změn v obchodním rejstříku:

Vymazává se dosavadní název „OLKON, a.s.“.

Zapíše se nový název „OLKON, a.s. v likvidaci“.

Zepíše se likvidátor JUDr. Radim Vrba, narozený dne 8. září 1975, r.č. 750908/5612, bytem Kubíčková 12, 635 00 Brno.

Likvidátor jedná jménem společnosti v likvidaci samostatně a podepisuje se zani tak, že k obchodnímu jménu společnosti OLKON, a.s. v likvidaci připojí svůj podpis.

.....

Za představenstvo OLKON, a.s.

Přílohy:

1. Výpis z obchodního rejstříku
2. Notářský zápis o konání a průběhu valné hromady
3. Notářsky ověřený podpis osoby oprávněné k podepisování za OLKON, a. s. (její představenstvo)
4. Stanovy společnosti
5. Notářsky ověřený podpis likvidátora

Dále byly na valné hromadě společnosti navrženy další návrhy a všechny byly valnou hromadou přijaty:

- ❖ bylo navrženo, aby při likvidaci společnosti nabyt likvidátor oprávnění přenechat nebo prodat věci, majetková práva, pohledávky či jiné majetkové hodnoty.

- ❖ dále bylo navrženo valné hromadě, aby uložila likvidátorovi, aby ukončil pracovní poměry zaměstnanců společnosti z důvodu organizačních změn s využitím § 46 odst. 1 a) až c) zákoníku práce.

Mimořádné valné hromady se zúčastnil notář, který o ní sepsal notářský zápis a osvědčil, že byla kvalifikovanou většinou přijata výše uvedená usnesení. Součástí notářského zápisu musí být datum a místo konání mimořádné valné hromady. Po sepsání notářského zápisu musí být zápis přečten, schválen a vlastnoručně podepsán účastníky.

Vstupem společnosti do likvidace se tak likvidátor stal statutárním orgánem společnosti. Vůči třetím osobám je pravomoc likvidátora neomezená. Uvnitř společnosti se řídí likvidátor pokyny které udělila valná hromada.

4.3 Průběh likvidace

Byla sepsána mandátní smlouva mezi akciovou společností OLKON, a.s v likvidaci. a likvidátorem JUDr. Radimem Vrbou, ve kterém bylo zejména ujednáno:

- ❖ ukončení likvidace společnosti do 15 měsíců od vstupu společnosti do likvidace. Do té doby musí být zlikvidována veškerá majetková podstata, dořešeny veškeré pohledávky a závazky. Za to mu přísluší odměna ve výši 250 000,-- Kč. Pokud se likvidace prodlouží, nepřísluší likvidátorovi žádná další odměna,
- ❖ povinnost oznámit vstup společnosti do likvidace všem známým věřitelům,
- ❖ zveřejnit, že společnost vstoupila do likvidace a vyzvat, aby věřitelé společnosti a jiné osoby a orgány, které jsou tím dotčeny, přihlášily své pohledávky, popřípadě jiná práva ve lhůtě, která nesmí být delší než 3 měsíce,
- ❖ činit jménem společnosti jen úkony směřující k její likvidaci,
- ❖ plnit závazky společnosti, uplatňovat pohledávky a přijímat plnění,
- ❖ zastupovat společnost před soudy a jinými orgány,
- ❖ zpracovat zahajovací likvidační rozvahu,

- ❖ zabezpečit všechny písemnosti a ostatní spisovou dokumentaci v souladu s předpisy o archivaci.
- ❖ ke dni skončení likvidace sestavit účetní závěrku a předložit valné hromadě společnosti, spolu s konečnou zprávou o průběhu likvidace.
- ❖ do 30 dnů po schválení účetní závěrky podat rejstříkovému soudu návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku spolu s písemným souhlasem finančního úřadu a orgánů sociálního a zdravotního pojištění.

4.3.1 Plán likvidace

Likvidátor JUDr. Radim Vrba sestavil plán likvidace akciové společnosti OLKON, a.s. v likvidaci, který obsahoval:

1. termín vstupu do likvidace, předpokládaný termín ukončení, organizační strukturu společnosti ke dni zahájení likvidace, počet zaměstnanců,
2. stav majetku společnosti a jeho ohodnocení (vzhledem k prodejnosti a likviditě majetku společnosti),
3. pohledávky a závazky společnosti,
4. jmenovitý seznam věřitelů a dlužníků (včetně dobytnosti pohledávek),
5. etapy postupu likvidace a způsob její kontroly – likvidátor společně s valnou hromadou sledovali průběh likvidace společnosti,
6. účast statutárního orgánu – bylo stanoveno, že při prodeji majetku bude valná hromada schalovat cenové rozpětí jednotlivých prodejů.

Tento likvidační plán byl předložen ke schválení představenstvu společnosti a představenstvo společnosti ho vzhledem k jeho kvalitě schválilo.

Následovalo oznámení o vstupu společnosti do likvidace v Obchodním věstníku a výzva k věřitelům, aby přihlásili své pohledávky.

4.3.2 Oznámení o vstupu společnosti do likvidace v obchodním věstníku

OBCHODNÍ VĚSTNÍK

Rubrika „likvidace“

Společnost OLKON, a.s. se sídlem v Brně, Kachlíkova 1, PSČ 635 00, IČO: 789 45 123, oznamuje, že dnem 1. února 2008 vstoupila do likvidace, likvidátorem byl jmenován likvidátor JUDr. Radim Vrba, narozený dne 8. září 1975, r.č. 750908/5612, bytem Kubíčková 12, 635 00 Brno. Věřitelé, jiné osoby a orgány dotčené touto likvidací se vyzývají, aby přihlásili své pohledávky nebo jiné práva do tří měsíců od zveřejnění tohoto oznámení u likvidátora na adrese likvidované společnosti.

4.3.3 Oznámení věřiteli o vstupu společnosti do likvidace

Obchodní jméno věřitele: SDA, s.r.o.

Sídlo: Haškova 12, Olomouc, PSČ 256 23

IČO: 154 23 354

V Brně dne 4. února 2008

Věc:

Oznámení o vstupu společnosti OLKON, a.s. do likvidace

Oznamuji Vám, že rozhodnutím valné hromady akciové společnosti OLKON, a.s. se sídlem v Brně, Kachlíkova 1, PSČ 635 00, IČO: 789 45 123 vstoupila společnost dnem 1. února 2008 do likvidace.

Byl jsem jmenován likvidátorem této společnosti. Žádám Vás ve smyslu § 73 obchodního zákoníku, abyste veškeré pohledávky vůči společnosti uplatnili písemně s uvedením čísla dokladu a příslušné částky nejpozději do tří měsíců od výše uvedeného data vstupu společnosti do likvidace. Pohledávku se budeme snažit uspokojit.

JUDr. Radim Vrba
likvidátor společnosti

Jednou z prvních společností, která přihlásila svou pohledávku za stavební práce je společnost SDA, s.r.o.. V dopise byla přiložena faktura za stavební práce, doklad o převzetí a dokončení stavebních prací.

4.3.4 Přihláška pohledávky

Pan
JUDr. Radim Vrba likvidátor společnosti
OLKON, a.s. v likvidaci
Kachlíkova 1
635 00 Brno

Věc:

Přihláška pohledávky

Obdrželi jsme Vaše oznámení ze dne 4. února 2008 o vstupu akciové společnosti OLKON, a.s. do likvidace. Žádáme Vás, aby v rámci likvidace společnosti nám byla uhrazena pohledávka v částce 325 500,-- Kč, která představuje částku za provedené stavební práce. Kopii faktury za stavební práce, doklad o převzetí a dokončení stavebních prací přikládáme.

Likvidátor JUDr. Radim Vrba, nechal ocenit majetek společnosti soudním znalcem a uzavřel kupní smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti, kupní smlouvy o prodeji movitých věcí, návrh na výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky a u obchodního soudu podal žaloby na dlužníky společnosti OLKON, a.s..

4.4 Možné další problémy v průběhu likvidace

Likvidační proces společnosti OLKON, a.s. v likvidaci, není v současné době ukončen. Likvidátor bude nadále zpeněžovat majetek společnosti. Bude i nadále sledovat stav majetku a závazků společnosti a v případě, že zjistí předlužení společnosti OLKON, a.s. v likvidaci podá insolvenční návrh .

V průběhu ukončování likvidačního procesu by se mohl potýkat likvidátor s dalšími možnými problémy, které se v praxi hojně vyskytují:

- ❖ jedním ze základním problémů může být délka trvání likvidace akciové společnosti OLKON, a.s. v likvidaci. Byla sice stanovena na maximálně 15 měsíců, ale ve skutečnosti neexistuje žádná právní úprava, která by dobu trvání likvidace stanovovala,
- ❖ dalším problémem může být i převod majetku. Jedná se o situaci, kdy společnost před vstupem do likvidace převede větší část majetku na jinou společnost a ponechá si pouze pasiva a menší část majetku, ze kterého uspokojí věřitele jen částečně. Posléze oznámí věřitelům, že společnost, na kterou byl majetek převeden, není právním nástupcem,
- ❖ další problém může nastat, že Obchoz, ani jiný právní předpis, neupravuje činnost likvidátora po stránce kvalifikační, vysokoškolského vzdělání a odpovědností za provádění likvidace.

4.5 Úkony likvidátora ke dni ukončení likvidace

Ke dni ukončení likvidace uzavře účetní knihy a sestaví účetní závěrku, kterou předloží ke schválení valné hromadě, spolu s konečnou zprávou o průběhu likvidace a s návrhem na rozdělení majetkového zůstatku, který vyplyne z likvidace.

Uzavře smlouvu s auditorem o ověření účetní závěrky. Dále musí uzavřít dohodu o uložení účetních dokladů a ostatních písemností.

Po dobu likvidace trvá daňová povinnost. Do 30 dnů po skončení likvidace podá likvidátor návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku.

Dále musí likvidátor podat čestné prohlášení, že proti společnosti OLKON, a.s. v likvidaci není vedeno žádné jiné řízení.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Společnost OLKON, a.s. v likvidaci se sídlem v Brně, Kachlíkova 1, PSČ 635 00, IČO: 789 45 123

Jednající likvidátorem společnosti JUDr. Radim Vrba, narozený dne 8. září 1975, r.č. 750908/5612, bytem Kubíčková 12, 635 00 Brno

prohlašuje, že ke dni podání návrhu na výmazu společnosti z Obchodní rejstříku není vedeno žádné jiné řízení týkající se majetku společnosti.

V Brně dne

.....

Radim Vrba

Likvidátor společnosti OLKON, a.s. v likvidaci

5 Závěr

Proces vzniku a zániku firmy je objektivním procesem. Obdobně je tomu i za trvání firmy, kdy vývoj neprobíhá pouze vzestupně, ale nacházejí se v něm rozmanité poruchy rovnováhy, stagnace a krize. V tomto procesu jsou schopné přežít jen ty firmy, které se vyznačují trvale vysokou užitnou hodnotou (prvenstvím) své výroby, soustavným snižováním nákladovosti, používáním pouze optimálního majetku při trvalé obnově výroby a aktivní marketingové činnosti. Jejich neustálé si uvědomování, zakódování do každodenní činnosti vedoucích pracovníků je jedním z určujících předpokladů prosperity firmy. **Nerespektování ekonomických zákonů a zákonitostí**, spolu podceňováním, nedodržováním, nevyužíváním možností právem daných, **případně**

porušováním právních norem v činnosti firmy, může vést ve svém důsledku **ke zrušení a zániku firem**. Ty zpravidla zanikají ke dni výmazu z obchodního rejstříku. Obchodní zákoník stanoví, že **zániku firmy předchází její zrušení s likvidací** nebo bez likvidace za předpokladu, že její jmění přechází na právního nástupce. **Likvidace v podstatě znamená vypořádání majetkových poměrů zrušeného subjektu**. Likvidaci provádí likvidátor, kterým je téměř vždy fyzická osoba způsobilá k právním úkonům, která nebyla trestána. Po dobu likvidace likvidátor zastupuje a jedná za likvidovanou firmu, uzavírá smíry, přijímá plnění, vymáhá pohledávky, zastupuje firmu před soudy, vstupuje do oprávnění a povinností zaměstnavatele, je oprávněn zaměstnance uvolňovat a uzavírat smlouvy s firmami nebo fyzickými osobami poskytujícími služby, daňové, účetní, právní a jiné. Likvidátor je oprávněn sjednávat nové smlouvy v souvislosti s ukončením nevyřízených obchodů, nebo je-li jejich uzavření nutné k zachování hodnoty majetku firmy.

Na jednotlivých krocích, které znázorňovaly jednotlivé postupné fáze likvidačního procesu účtování před vstupem do likvidace, v průběhu likvidace – prodej či vyřazení dlouhodobého hmotného majetku a zásob, vymáhání či prodej pohledávek, zjištění likvidačního zůstatku a vypořádání se společníky, jsem znázornil, že dle mého názoru, **současná právní legislativa není, dle mého názoru, plně dostačující a že ne zcela dostatečně postihuje všechny skutečnosti vznikající v průběhu likvidačního procesu**.

Za významné považuji stav, kdy likvidace není upravena podobnou zákonnou normou, jako je zákon č.182/2006 Sb., o úpadku o způsobech jeho řešení (**Insolvenční zákon**) a to především v oblasti celkové doby trvání likvidace a stanovení striktních podmínek pro likvidátory a likvidované společnosti, jak postupovat při likvidacích obchodních společností a to zejména při postupech zpeněžování majetku společnosti. Tato právní úprava by měla být podřízena Obchodnímu zákoníku, jako normě generální.

Obchodní zákoník (ani jiný právní předpis) se nezabývá dohlédací činností soudu nad činností likvidátora, požadavky na kvalifikaci, vzdělání likvidátora a jeho kárnou odpovědností. Obdobná situace panovala, a do doby účinnosti zákona o insolvenčních správcích, při výkonu funkce správce konkursní podstaty. Doposud na správce konkursní podstaty nebyla kladena povinnost vysokoškolského vzdělání ani požadavek celoživotního vzdělávání. Zákon o insolvenčních správcích, určuje, že vzdělání správců bude povinně vysokoškolské (určuje i přechodnou dobu k doplnění vysokoškolského vzdělání u středoškoláků), pro právníky bude nutné složit zkoušku z ekonomického oblasti a pro ostatní zkoušku z oblasti právní. Dle mého názoru by taková pozornost měla být věnována i likvidátorům. Významným a směřodatným faktorem je, že počet likvidací, jako způsobu ukončení činnosti společností, se stále zvyšuje a jestliže v roce 2000 se počet konkursů pohyboval okolo 2.000 a likvidací bylo asi 1.500, tak již od roku 2001 likvidace vykazují stále stoupající tendenci oproti konkursům, kdy v roce 2005 dosáhl jejich počet čísla 3.500 likvidací oproti 1.200 konkursů. Z toho vyplývá, že činnost likvidátorů je stále častější a vyhledávanější a musí být v jejich činnosti nastavena jasná pravidla - práva, povinnosti a odpovědnost. Řada osob se likvidacemi živí a vykonává je řádně a správně, ale řada osob, ne. Likvidátor by měl být profesionálem, nakládá s majetkem třetích osob a k tomu by mělo přispět jeho nové postavení v právním řádu ČR, které by mělo být iniciováno. Jiná cesta než dát výkonu této profese řád, systém a pravidla není. A ani ta není všemocná, protože stejně jako u všech profesí záleží na morálním profilu jedince.

6. Použitá literatura

Monografie

- [1] DĚDIČ, Jan., ŠVARC, Zbyněk a kol. *Učebnice práva pro ekonomy*. Praha: Linde Praha, 2003. ISBN 80-85431-95-5.
- [2] DEDOUCHOVÁ, Marcela. *Strategie podniku*. Praha: Beck pro praxi, 2004. ISBN 80-7179-603-4.
- [3] DVOŘÁK, Jiří. *Interní audit a kontrola*. Praha: C.H. Beck pro praxi, 2004. ISBN 80-7179-805-3.
- [4] JASANSKÝ, Jaroslav a kol. *Ukončení podnikání obchodních společností, družstev a státních podniků*. Ostrava: Montanex a.s., 1997. ISBN 80-85780-80-1.
- [5] KEŘKOVSKÝ, Miloslav a DRDLA, Oldřich. *Strategické řízení firemních informací*. Praha: C.H. Beck pro praxi, 2004. ISBN 80-7179-730-8.
- [6] KUBÍČKOVÁ, Lea. *Ekonomika a řízení firmy*. STING spol. s.r.o., 1999.
- [7] KRATOCHVÍLOVÁ, M. *Zrušení firem – likvidace a úpadek*. Praha: C.H. Beck pro praxi, 2004. ISBN 80-7179-675-1.
- [8] PELIKÁN, Václav. *Likvidace podniku*. Praha: GRADA Publishing, 1999. ISBN 80-7169-784-2.
- [9] VALENTA, Ladislav., PELIKÁN, Václav a kol. *Postup při likvidaci podniků a jiných zařízení*. Praha: Profess, 1995. ISBN 80-85235-28-5.
- [10] ZELINKA, Ladislav a kol. *Krizové řízení a likvidace podniků*. Prievidza: MT MechaTronik, 1999. ISBN 80-901495-0-2.

Zákony

- [11] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- [12] Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtující v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- [13] České účetní standardy pro podnikatele č. 001 – 023.
- [14] Zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů.

- [15] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [16] Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- [17] Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů.
- [18] Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů.
- [19] Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- [20] Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.
- [21] Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.
- [22] Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.
- [23] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [24] Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
- [25] Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů
- Veškeré právní normy jsou brány k legislativnímu stavu k datu 31.12.2007.

Články v časopisu

- [26] VESELÁ, Jarmila. Likvidátor by měl být profesionálem. *Konkursní noviny*, 2006, roč. 9, s. 1.3.
- [27] OLIVA, Miloslav. Dražeb bylo loni opět méně, objem draženého majetku však vzrostl. *Konkursní noviny*, 2008, roč. 11, č. 3, s. 2.
- [28] DEUTSCH, Erich, Nová úloha, postavení, povinnosti a práva insolventního správce. *Konkursní noviny*, 2008, roč. 11, č. 6, s. 2.
- [29] NEVŠÍMAL, Libor, Dražba je nejtransparentnější způsob zpeněžení majetku. *Konkursní noviny*, 2007, roč. 10, č. 22, s. 4.

Elektronické zdroje

- [30] <http://www.kskri.cz>,
- [31] <http://www.nku.cz>.
- [32] <http://www.czso.cz>.

Ostatní materiály

- [33] Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu 2006, *Hospodaření s majetkem stát a finančními prostředky při likvidaci státního podniků*. 2006. částka 1, s. 73
- [34] Interní firemní materiály společnosti HZ Praha, spol. s r. o.

7. Seznam grafů, tabulek

Schéma

Schéma č. 1 – Formy prodeje majetku.....	51
Schéma č. 2 – Struktura pohledávkového portfolia	58
Schéma č. 3 – Varianty řešení	62
Schéma č. 4 – Fáze likvidačního procesu	69

Tabulky

Tabulka č. 1 – Způsob zrušení právnických osob za období 2000 – 2004.....	19
Tabulka č. 2 – Rozpočet likvidace.....	43
Tabulka č. 3 – Formy prodeje majetku.....	57
Tabulka č. 4 – Formy prodeje pohledávek.....	63

Grafy

Graf č. 1 – Srovnání počtu zrušených společností formou likvidace u vybraných společností v letech 2000 – 2007	20
Graf č. 2 – Počet právnických osob, které byly v letech 2000 – 2007 zrušeny	21
Graf č. 3 – Způsoby zrušení právnických osob v letech 2000 – 2007.....	22
Graf č. 4 – Srovnání počtu zrušení společností likvidací mezi dvěma formami společností	23